

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 24-25 листопада 2022 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 24-25 листопада 2022 р.

УДК 336:001.895

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 80 від 18.01.2022 р).
Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 3 від 21.11.2022 р.).

Редакційна колегія:

О. Є. Новіков – д-р екон. наук, професор;
О. М. Усикова – д-р екон. наук, професор;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, професор;
Т. І. Лункіна – д-р екон. наук, доцент;
Л. А. Козаченко – канд. екон. наук, доцент;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент;
І. В. Барішевська – канд. екон. наук, доцент;
О. І. Мельник – канд. екон. наук, доцент;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент;
Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент;
О. А. Боднар – канд. екон. наук.

Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 24-25 листопада 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. 83 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку», на якій обговорювались питання модернізації складових фінансової системи України: закономірностей та ризиків; реформування системи інформаційно-облікового забезпечення трансформації фінансової системи України; закордонної практики формування фінансової та соціальної інфраструктури; інноваційного розвитку суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України; застосування математичних методів та інформаційних технологій у забезпеченні розвитку фінансової системи України.

Відповідальність за достовірність наведених у матеріалах даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 336:001.895

© Миколаївський національний аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РИЗИКИ»

Бурковська А. В. Вицина С. О. Регулювання діяльності банків України в сучасних умовах.....	6
Гончар Є. А. Облік депозитних операцій банку.....	8
Ден Ю. Системи електронних платежів Національного банку України.....	10
Кємова Я.Р. Процес управління в банківському менеджменті.....	12
Коваль П. О. Проектне фінансування в Україні в умовах глобалізації.....	14
Кучеревич С. В. Взаємозв'язок понять «гроші» та «кредит»	16
Малашенко О.О. Державний бюджет України та методи його збалансування.....	18
Мельник О. І., Семенюк А. І. Сучасні тенденції бюджетної децентралізації в Україні.....	20
Нестерчук Т. В. Розвиток страхових організацій в Україні на прикладі страхової компанії.....	22
Семенюк А.І. Інвестиції під час війни.....	25
Сизоненко Ю. С. Проектне фінансування: принципи, особливості та види.....	27
Федюкевич А. П. Діяльність банків України на валютному ринку під час воєнного стану.....	30
Фещенко Я. Б. Стан української економіки в умовах війни.....	32
Ческідова І.О. Боднар О.А. Оцінка ймовірності банкрутства банківських установ у контексті загроз фінансової стійкості банківського сектору України.....	34

СЕКЦІЯ «РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Баришевська І. В., Ткачук А. М. Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання.....	39
Гончар Є. А. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку в Україні	40
Коверзнев Н.С. Інформаційна безпека України	43
Нестерчук Т.В. Шарата М. В. Стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку України.....	45

**СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ
ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»**

Коваль П. О. Глобальні світові виклики впливу на розвиток економічної сфери суспільства	47
Кузьмінська А. С. Міжнародна система автомобільного страхування «ЗЕЛЕНА КАРТКА».....	49
Малашенко О. О. Тенденції розвитку страхування на міжнародному рівні.....	51

**СЕКЦІЯ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»**

Гончар Є. А. INSURTECH як перспективний напрям розвитку страхових компаній.....	54
Каземирчик К. С. Основні характеристики проєктного фінансування в Україні: теоретичний аспект.....	56
Кємова Я. Р. Роль фінансових інновацій у діяльності банків.....	58
Сизоненко Ю. С. Елементи комплексу бенчмаркінгу як основи соціально-економічної безпеки підприємства.....	61
Фещенко Я. Б. Страхування під час дії воєнного стану.....	64

**СЕКЦІЯ «ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»**

Боднар О.А., Казновська І.Д. Застосування інноваційних технологій в банківських установах як учасників фінансових послуг	67
Казновська І.Д., Мікуляк К.А. Маркетингові інструменти просування продукції аграрного сектору.....	69
Коверзнев Д. С. Штучний інтелект в бухгалтерському обліку та фінансах.....	71
Лункіна Т. І., Гончар Є. А. Розвиток сучасних технологій в Україні.....	74
Нестерчук Т. В. Інтернет-банкінг в Україні: позитивні та негативні прояви.....	76
Тейбаш І.В. Особливості здійснення банківської діяльності в умовах розвитку штучного інтелекту.....	78
Ткачук А. М. Цифровізація як невід'ємна складова сучасного банківського менеджменту.....	81

СЕКЦІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РИЗИКИ

Бурковська А. В.,

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування*

Вицина С. О.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах функціонування України виникла необхідність посилення системної роботи в її банківському секторі, що спричинено і останньою глобальною кризою, і воєнним станом у державі, які виявили слабкі місця у регулюванні банківською діяльністю. Нині необхідно уберегти всю банківську систему, а не лише окремі банки, від загрози втрати стабільності. В складних умовах воєнного стану банки продовжують працювати. Вони надають послуги своїм клієнтам в онлайн-режимі, щоб гарантувати безпеку обслуговування, застосовують нові банківські продукти і індивідуальний підхід до кожного клієнта. Але кількість працюючих банків зменшилася.

Питанням регулювання банківської діяльності достатню кількість уваги у своїх дослідженнях приділяли відомі вітчизняні вчені, серед яких М. Андрієнко [1], С. Белаї [4], М. Зубок [3], А. Олефір [2], М. Сугоняка, В. Шако [1], та інші.

Регулювання банківської діяльності – це одна з функцій державного управління. Реалізація цієї функції державою здійснюється через уповноважені органи (в основному через Центральний банк).

Регламентація процесу регулювання банківської діяльності відбувається в Україні згідно положень основного Закону України – Конституції, а також Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність» та інших законодавчо-нормативних актів нашої держави.

В Україні регулятором діяльності банків виступає Національний банк України (далі - НБУ). Регулювання банківської діяльності здійснюється як на макро-, так і на мікрорівні: на макрорівні – через регулювання процесів, пов'язаних з грошово-кредитними відносинами (грошово-кредитне регулювання) та забезпеченням стабільності діяльності фінансових ринків; на мікрорівні – через регулювання окремих елементів банківської системи країни без безпосереднього державного втручання у їх оперативну діяльність [1- 4]. НБУ в умовах воєнного стану здійснює заходи запобігання непродуктивному виведенню капіталу та захисту міжнародних резервів України.

Говорячи про головну причину регулювання діяльності вітчизняних банків, слід зазначити, що банківські установи другого рівня банківської системи України здійснюють депозитно-чекову (вторинну) емісію національної

валюти, а така їх спроможність щодо створення грошей потребує відповідного регулювання зі сторони НБУ (регулятора).

Крім того, банківські установи, здійснюючи свою активність навіть в період воєнного стану в Україні, є джерелом кредитів і інвестицій для реального сектору економіки країни, що також потребує регулювання Центральним банком.

Функціонування вітчизняних банківських установ в умовах конкуренції на фінансовому ринку передбачає впровадження новітніх інноваційних технологій (FinTech). Такі сучасні технології застосовуються і у сфері інвестиційної діяльності банківських установ, і у сфері кредитування, і у сфері платежів, а це містить і наявність певних ризиків - здійснення кіберзлочинів.

Ми погоджуємося з існуючою точкою зору [5], що кібербезпека в сфері здійснення банківських послуг потребує регулятивних дій щодо попередження та унеможливлення кіберризиків.

Регулювання банківської діяльності передбачає як здійснення контролю за функціонуванням банківських установ відповідно до рівнів регулювання, у тому числі за виконанням законодавчо-нормативних актів, що регламентують відносини між банківськими установами, так і розроблення управлінських дій, покликаних усунути невідповідність фактичних показників діяльності банківських установ їх цільовим параметрам [2-4].

Регулювання діяльністю банківських установ повинно здійснюватися, на нашу думку, не тільки з позиції одержання українськими банківськими установами максимальних прибутків при мінімальних ризиках функціонування, а і з позиції створення відповідних умов для забезпечення стійкого розвитку та високої вартості банківського бізнесу.

Отже, регулювання діяльністю вітчизняних банківських установ покликане створити відповідні сприятливі умови для ефективного системного функціонування банківських установ у конкурентному середовищі. Вважаємо, що одним із головних критеріїв дієвості банківського регулювання в Україні має стати збереження банківською системою своєї стійкості, що особливо актуально в умовах виникнення загроз економічній стабільності країни під час воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Андрієнко М. В., Шако В. А. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Інвестиції: практика та досвід: наук. фах. видання. 2017. № 18. С. 47 – 53.
2. Олефір А. О. Правові механізми антикризового державного регулювання економіки. Теорія і практика виробництва: наук.- практ. журнал. 2015. Вип. 1(7). С. 1–18.
3. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Zubok_M_I/Bezpeka_bankivskoi_diiialnosti.pdf (дата звернення 19.10.2022).
4. Белей С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика: монографія. Харків, 2015. 349 с.
5. Мазаракі А. А., Волосович С. В. FinTech: монографія. Київ, 2019. 308 с.

Гончар Є. А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Основну частину ресурсів банків формують залучені кошти, які покривають 80% потреби у коштах реалізації активних банківських операцій. Банк має можливість залучати кошти населення, організацій, підприємств, установ та інших банків у формі вкладів та відкриття ним відповідних рахунків. [1]

На сьогоднішній день комерційний банк здатний запропонувати клієнту до 250 видів банківських послуг, але треба враховувати, що не всі банківські операції використовуються на практиці конкретної банківської установи (наприклад, виконання трастових операцій або міжнародних розрахунків) [2].

Джерелами ресурсів комерційних банків є депозити. Депозитні рахунки можуть бути класифіковані за їх цільовим призначенням, джерелами вкладів, ступенем прибутковості тощо.

Депозит – це вкладення коштів юридичною або фізичною особою в кредитну організацію з метою отримання доходу у вигляді відсотків [3].

Депозитні операції комерційних банків підлягають обліку на рахунках бухгалтерського балансу банку, які підрозділятимуться за видами депозитів та залученими коштами кредитної організації.

Ефективний облік депозитних операцій комерційних банків є основною складовою успішного функціонування комерційних банків. Комерційним банкам для ефективної роботи необхідні великі обсяги фінансових ресурсів. Грошові ресурси мають головне значення для банків, їх використання безпосередньо впливатиме на результати діяльності кредитної організації.

У процесі внутрішньої перевірки банків спостерігаються такі поширені проблеми при обліку депозитних операцій:

- 1) помилки у договорах банківського вкладу;
- 2) розбіжність у термінах обліку коштів із прописаними термінами у договорі вкладу;
- 3) відсутність документів, що визначають порядок обліку депозитних операцій;
- 4) у разі закінчення терміну договору вкладу, невчасне нарахування коштів за депозитним рахунком на рахунок до запитання, або ненарахування;
- 5) здійснення депозитних операцій юридичних у вигляді готівкових коштів [4].

Щоб уникнути помилок у бухгалтерському обліку, виконуються такі завдання:

- 1) дотримання встановленого порядку щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій з грошима;
- 2) своєчасне виконання розпоряджень клієнтів;
- 3) прийняття своєчасних та ефективних рішень щодо запобігання або усунення виявлених недоліків та помилок при веденні бухгалтерського обліку;
- 4) правильне ведення особових рахунків, у тому числі відкритих відповідно до договору банківського рахунку;
- 5) своєчасне та правильне складання щоденного балансу та реєстрів бухгалтерського обліку;
- 6) належне зберігання документів до передачі в архів [5].

Підсумовуючи, можна сказати, що депозити займають найбільшу частку у пасивах банку, вони встановлюють обсяг і масштаби дохідності операцій. Саме тому необхідно проводити аналіз та облік депозитних операцій. Також банк повинен організувати та здійснювати внутрішній контроль за веденням бухгалтерського обліку з метою забезпечення достовірності обліку та звітності банку.

Список використаних джерел:

1. Афонікова А.П. Депозитні операції державних банків України: сучасний стан та тенденції розвитку // Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2020.
2. Афонікова А.П. Методичні засади організації внутрішнього аудиту депозитних операцій банку // Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2020.
3. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України: Постанова Національного банку України від 21.02.2018 № 14. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>
4. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у банках України. К. : КНЕУ, 2018. 636 с.
5. Глебова Н. В. Стиренко Л. М. Облік у банках : навч. посібник. Х. : Вид. ХНЕУ, 2019. 308 с.

Науковий керівник: **Боднар О. А.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Ден Юлія,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Починаючи з 2020 року бізнес щороку випробовують на міцність. Першим ударом для підприємств стала пандемія, другим – війна. Не зважаючи на ці випробування фінансова система України працює і модернізується.

Останнє десятиріччя характеризується появою інноваційних продуктів для здійснення платежів, цьому певною мірою сприяє розвиток фінансової системи та науково-технічний прогрес.

Система електронних платежів (СЕП) – це державна банківська платіжна система, яка створена у 1993 році з метою проведення міжбанківського переказу коштів в Україні в національній валюті через кореспондентські рахунки банків-резидентів та рахунки інших установ – учасників СЕП, відкриті в Національному банку України [1].

Національний банк створив державну СЕП для забезпечення розрахунків банків та їхніх клієнтів у гривні в межах України. Сильні сторони СЕП наведені на рис. 1 [2].

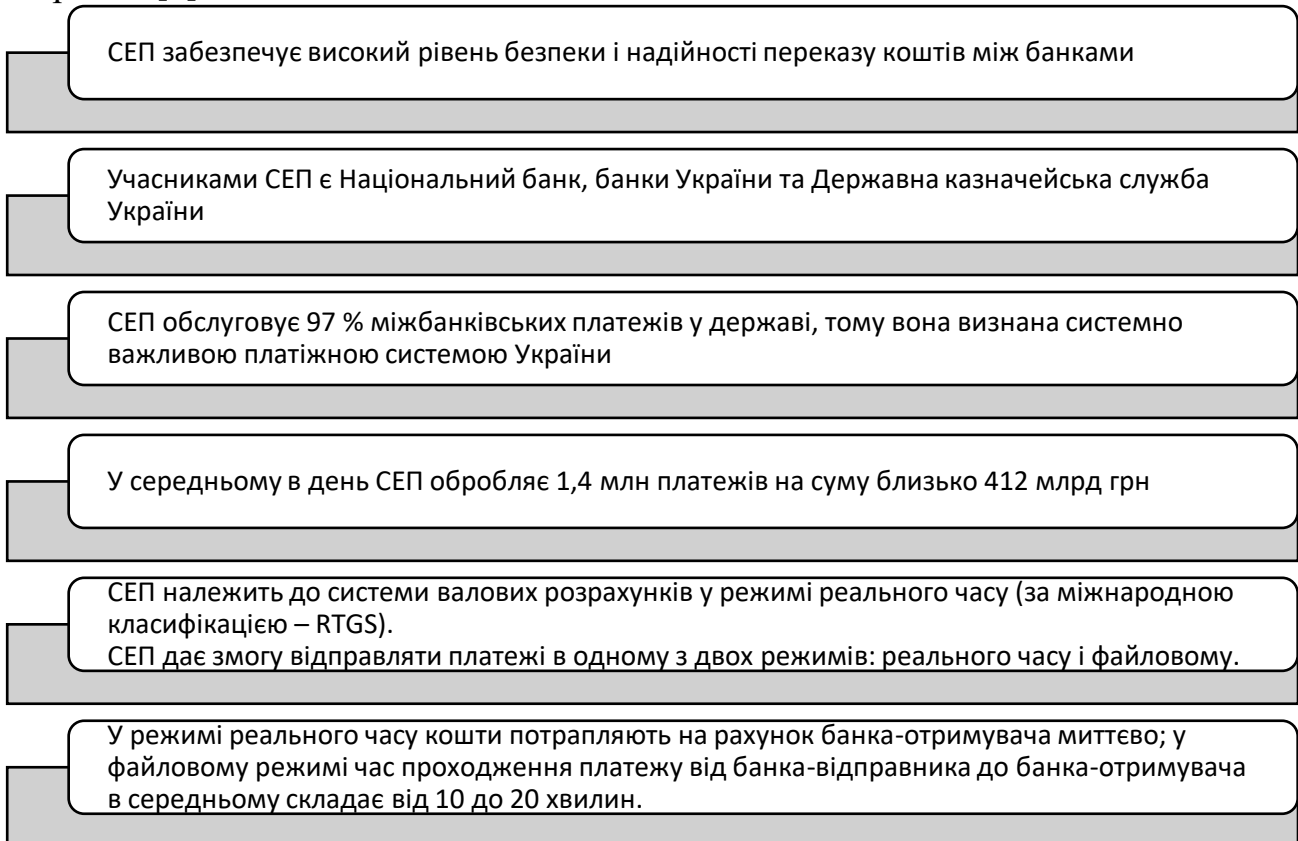

Рисунок 1. Сильні сторони СЕП

Джерело: побудовано за даними [3].

Тенденції розвитку СЕП можна проаналізувати виходячи з інформації, наведеної в табл. 1.

Таблиця 1. Факти та цифри щодо функціонування СЕП

Учасники системи - юридичні особи станом на 01.10.2022 року	67 банків України, Державна казначейська служба України, НБУ
Кількість операцій	264,7 млн платежів
Сума операцій	79 836 млрд грн
Середньоденний обсяг операцій	1,4 млн платежів 412 млрд грн
Платежі у файловому режимі	261,8 млн платежів 26 649 млрд грн
Платежі у режимі реального часу	2,9 млн платежів 53187 млрд грн
Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП	73 млрд грн
Середньоденний коефіцієнт обігу коштів за рахунками учасників СЕП	5,66
Структура платежів(за кількістю)	до 1 тис. грн - 46% від 1 тис. грн до 100 тис. грн - 50% від 100 тис. грн і більше - 4%
Структура платежів за сумою	до 1 тис. грн - менше як 1% від 1 тис. грн - 2% від 100 тис. грн і більше - 98%

Джерело: побудовано за даними [3].

Впровадження системи електронних платежів дало змогу досягти таких результатів:

- прискорення виконання розрахунків та обігу коштів;
- зменшення документообігу;
- зменшення вірогідності фальсифікації міжбанківських розрахункових документів, завдяки чому знизилася прихована емісія, пов'язана з надходженням до обігу коштів, отриманих за підробленими документами;
- вивільнення грошової маси;
- посилення контролю за станом грошової маси у державі, поява нових можливостей впливу з боку Національного банку України на цей стан;
- значне зменшення збитків держави та підприємців, які виникали раніше внаслідок високих темпів інфляції, низької швидкості виконання розрахунків та використання підроблених платіжних документів [4].

Електронні платіжні системи дозволяють максимально спростити фінансові операції між покупцем і продавцем та сприяють розвитку електронної комерції, оскільки дозволяють миттєво здійснювати операції.

Список використаних джерел:

1. Правила системи електронних платежів в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr001500-17#Text> (дата звернення 28.10.2022).
2. Системи електронних платежів. URL: <https://new.bank.gov.ua/ua/payments/sep> (дата звернення 04.11.2022).

3. СЕП. Факти і цифри. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/SEP_fakti_ta_cifri_graf_2022-9M.jpg?v=4 (дата звернення 10.11.2022).
4. Можливості завдяки впровадженню СЕП. URL: https://studopedia.su/6_24402_vidminnosti-vid-standartnoi-versii.html (дата звернення 10.11.2022).

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Кємова Я.Р.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ В БАНКІВСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Сучасне функціонування будь-якого економічного суб'єкта в Україні має на меті забезпечення прибутковості своєї діяльності. Специфіка діяльності банків зумовлена тим, що вони виконують в економіці особливі функції, які принципово відрізняються від функцій виробничих і обслуговуючих підприємств [1]. На відміну від діяльності на фінансовому ринку інших юридичних осіб, банківські установи другого рівня вітчизняної банківської системи здійснюють вторинну емісію грошей, накопичують великі за обсягами готівкові суми, здійснюють їх розподіл та трансформацію.

Але через специфіку своєї діяльності банки функціонують в умовах ризиків і при цьому мають бути конкурентоспроможними. Загальна мета банківського менеджменту - максимізація прибутку за мінімальних витрат із забезпеченням високої вартості банківського бізнесу. Відповідальність за виконання цієї мети несе керівництво кожного банку, адже її досягнення можливе лише за умов якісного управління.

Процес комплексного управління банком, на нашу думку, має такі етапи:

- 1) початковий - постановка загальних цілей діяльності банку; вибір стратегій його розвитку і діяльності, які відповідають місії банку; розробка планів і завдань структурним підрозділам;
- 2) поточний - підготовка виконавчих рішень щодо реалізації проєктів і процесів; контроль якості виконання завдань, покладених на конкретних співробітників; врегулювання суперечок у колективі;
- 3) аналіз і діагностика досягнутих результатів - виявлення існуючих недоліків у діяльності банку та розроблення заходів її удосконалення із застосуванням інновацій і формулювання висновків щодо перспектив подальшої діяльності банку;

4) завершальний - розробка положень, офіційних інструкцій, спрямованих на створення ефективно діючих організаційних структур.

Управління банком – це і контроль діяльності, і управління капіталом. Під контролем слід розуміти підготовку фінансових планів, проведення аналізу, захист активів, надання звітності (як внутрішньої, так і зовнішньої), консультування та оцінку впливу на навколишнє середовище.

Вважаємо, що для ефективного функціонування банківської установи доцільним є впровадження систем навчання персоналу. Адже штатні працівники є найціннішим ресурсом банку; їхній спосіб впливу на оточення, професійна поведінка формують і водночас мотивують до подальших дій як клієнтів банку, так і його менеджерів.

Управління персоналом повинно здійснюватися раціонально із застосуванням специфічних інструментів, що відповідають за мотиваційну здатність співробітників. Людський капітал є найвищою цінністю, інвестиції в нього завжди приносять прибуток і завдяки такому підходу поступово склалася банківська політика управління трудовими ресурсами, яка визначає цілі, методи та завдання, яким має відповідати банківська установа [2].

Банківський менеджмент створює концепцію ефективного управління з урахуванням постійних змін умов функціонування в конкурентному середовищі, базується на конкретних цілях і системах, які повинні залишатися гнучкими та змінюватися разом із мінливими потребами суб'єктів, що користуються банківськими послугами, аби банк зміг задовольнити потреби клієнтів, зберігаючи свої цінності та правила [3].

Отже, ключовим завданням банківського менеджменту є забезпечення конкурентних переваг банку, що дає можливість створювати високу вартість банківського бізнесу, а також обирати інструменти управління з оптимальним співвідношенням між витратами та доходами. Лише якісне управління банком є запорукою його ефективного функціонування в умовах конкуренції на ринку банківських послуг.

Список використаних джерел:

1. Концептуальні засади менеджменту та фінансів в умовах глобальної нестабільності. [URL:https://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/3517_IR.pdf](https://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/3517_IR.pdf) (дата звернення: 19.11.2022).
2. Фінансовий менеджмент (2019) [URL:https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Finansovyy-menedzhment-1.pdf](https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Finansovyy-menedzhment-1.pdf) (дата звернення: 19.11.2022).
3. Аналіз ефективності управління. [URL:https://buklib.net/books/29209/](https://buklib.net/books/29209/) (дата звернення: 19.11.2022).

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Коваль П. О.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація є рушійним фактором руху фінансового капіталу. Кризові явища можуть мати вагомий вплив на фінансові ринки всього світу, проте найбільше вони впливають саме на ринки країн, що розвиваються, або з перехідною економікою. Оскільки економіка цих країн не здатна швидко реагувати на кризові ситуації, впливати на зміни валютних курсів та відсоткових ставок. Через це виникає необхідність вкладу капіталу в сфери, які потребують інвестиційних ресурсів.

Проблемам фінансування в Україні в умовах глобалізації присвячено багато досліджень таких провідних вчених: Демчук Н. І., Дуброва Н. П., Сас Б, Гетьман О., та інші.

Метою даного дослідження є розгляд та вивчення проєктного фінансування України у період глобалізації; аналіз переваг та недоліків структури фінансування.

Однією із вирішальних задач управління проєктом є організація його фінансування, тобто забезпечення проєкту інвестиційними ресурсами. Без них не можна швидко подолати економічні кризи і досягти економічного зростання, або соціальний ефект. До складу таких ресурсів входять не лише грошові кошти, але і інші інвестиції у грошовому еквіваленті.

В Україні до основних Міжнародних фінансових організацій, що застосовують у своїй діяльності методи проєктного фінансування відносяться: Група Світового Банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних суперечок, Багатостороння агенція з гарантування інвестицій), Європейський банк реконструкції та розвитку, регіональні банки розвитку (Міжамериканський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку тощо) [1].

Багатостороння агенція з гарантування інвестицій має найбільший інтерес з приводу проєктного фінансування. Під час розгляду заяв на страхування інвестицій проєкти обов'язково перевіряються з фінансової, технічної та економічної позиції шляхом використання методу проєктного аналізу від Світового банку.

До них включаються: ідентифікація проєкту (обговорення та визрівання ідеї); підготовка проєкту; оцінка проєкту, презентація проєкту Раді директорів; узгодження заходів з реалізації проєкту; моніторинг проєкту; оцінювання окупності проєкту після його реалізації [1].

Проте проектне фінансування не дивлячись на Міжнародні фінансової організації стримується деякими факторами. Такими є:

- недорозвиненість до потрібного рівня правової культури та законодавства,
- невідповідність між доходами та позичками в країні,
- відсутність спеціалістів з проектного фінансування та багато інших.

Але Україна має можливість вивчити досвід світової практики, аналіз проектного фінансування, що використовується в розвинених країнах та запровадження їх в Україні.

Отже, в умовах глобалізації проектне фінансування має перспективи для вирішення багатьох інвестиційних питань та завдань українських підприємств, але через деякі причини, його запровадження та використання не можливе в повній мірі.

Список використаних джерел:

1. Проектне фінансування в Україні в умовах глобалізації. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2010/7.pdf (дата звернення 05.10.2022 р.);
2. Теоретичні основи проектного фінансування URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26404/1/%D0%A1%D0%B0%D1%81%20%D0%91..pdf> (дата звернення 02.10.2022 р.)

Науковий керівник: **Боднар О. А.**, кандидат економ. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Кучеревич С. В.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ «ГРОШІ» ТА «КРЕДИТ»

Категорії «гроші» та «кредит» тісно взаємопов'язані, незважаючи на їх самостійність і особливість [1]. З розвитком суспільства взаємодія цих дефініцій активізується і зараз їхній зв'язок є майже нерозривним.

Гроші та кредит здавна відіграють важливу роль у розвитку держави, її економіки та суспільно-політичного життя [1]. Ці дві категорії (гроші та кредит) складають основу поняття «фінанси». Такий зв'язок існує, адже гроші та кредит виступають матеріальною основою фінансів, в той час як фінанси опосередковуються правовими актами, які регулюють грошово-кредитні відносини.

Гроші - це універсальний засіб обміну між собою різних товарів і послуг, міра виміру їх цінності. Так само як у кілограмах вимірюють вагу, у літрах - рідини, кількістю грошей вимірюють цінність того чи іншого товару та послуг, а також у грошах вимірюється заробітна плата, чи цінність різних спеціалістів [2]. Грошовим виміром вартості товару або послуги є ціна.

У свою чергу кредитом називають економічні відносини, які полягають у отриманні однією стороною цих відносин (позичальником) коштів (або іншого активу) у тимчасове користування на умовах повернення та платності від іншої сторони (кредитора) [2, с. 19].

Сутність та роль в державі грошей розкривають їх функції. Функціям грошей властива стабільність, вони мало схильні до змін, у той час як роль грошей у різних умовах може змінюватися.

Гроші виконують такі п'ять основних функцій:

- гроші як вимір вартості;
- гроші як засіб обігу та обміну;
- гроші як засіб накопичення;
- гроші як засіб платежу;
- світові гроші – використовуються для грошових операцій між країнами

[3, с. 128].

Перелічені функції грошей є проявом єдиної їх сутності як універсального еквівалента товарів і послуг; вони знаходяться в тісному зв'язку і єдності. Логічно та історично кожна наступна функція передбачає розвиток попередніх функцій. З цього випливають такі властивості грошей:

1. Гроші забезпечують загальну пряму взаємозамінність.

2. Гроші виражають мінову вартість товарів.

3. Гроші є матеріалізацією сукупного робочого часу, що міститься в товарі [3].

Кредит, як засіб оформлення зобов'язань одного економічного суб'єкта перед іншим, виконує такі функції:

– розподільна – кредит дозволяє тимчасо вивільнену вартість перерозподілити за умов повернення на різних рівнях економічної системи (на рівні підприємства, галузі, регіону, держави, світового господарства), підвищуючи ефективність її використання;

– функція створення кредитних знарядь звернення – використання кредиту як основи виникнення фінансових інструментів і знаків вартості, в яких здійснюються розрахунки різних комерційних операцій;

– відтворювальна – надання кредиту підприємцям дозволяє їм забезпечити себе таким обсягом капіталу, який необхідний для здійснення виробництва продукції, тобто йдеться про процес відтворення суб'єкта господарювання;

– стимулююча – кредит дозволяє реалізовувати заходи щодо розвитку підприємства і виробничого процесу у ньому без наявності власних коштів [4].

Вважається, що роль і значення кредитної системи та грошової системи у сучасній економіці стрімко підвищуються. Про це свідчать показники, що характеризують кредитні та грошові вкладення, позикові кошти підприємств, сукупний платіжний обіг тощо.

Список використаних джерел:

1. Гроші та кредит. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24905/2/groshi_kredyt_konspekt.pdf (дата звернення: 08.11.2022).
2. Загинайло Ю. Р., Дорошенко О. Г. Роль кредиту в розвитку економіки України. *ModernEconomics*. 2020. № 22. С. 18–23.
3. Радченко О. М. Поняття грошового обігу та грошової системи як фінансово-правових категорій. *Право і суспільство*. 2020. №3. С. 125–135.
4. 9 Main Functions of Credit. URL: <https://www.economicdiscussion.net/credit/9-main-functions-of-credit-banks/26093> (дата звернення: 08.11.2022).

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Малашенко О.О.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ ТА МЕТОДИ ЙОГО ЗБАЛАНСУВАННЯ

Оскільки важливим інструментом регулювання соціально-економічних процесів у державі є бюджет, то його стан визначає рівень розвитку та суспільного добробуту країни. Бюджет може характеризуватися такими станами: збалансованістю доходів та витрат; перевищенням доходів над витратами (профіцитом) та перевищенням витрат над його доходами (дефіцитом). Бюджетний дефіцит – це поширене фінансове явище, яке тривалий період має місце і в Україні. Як і в більшості країн світу, бюджетний дефіцит набув хронічного характеру, що істотно впливає на економічний та соціальний розвиток України. Отже, дослідження причин формування, наслідків та напрямів подолання бюджетного дефіциту в Україні є актуальним науковим завданням.

Вивчення аналітичних та наукових джерел свідчить, що формування дефіциту Державного бюджету України за останні роки зумовлено рядом причин, зокрема:

- спад виробництва ВВП у 2020 р. внаслідок пандемії коронавірусу та введених карантинних заходів склав 6% [1, с. 2];

- зростання обсягів видатків Зведеного бюджету України внаслідок зростання обсягів бюджетної підтримки галузей, що найбільше постраждали від впливу пандемії. З цієї причини втрати дефіциту бюджету склали 5,6% [2];

- необхідність фінансування витрат на розвиток та збільшення Стабілізаційного фонду, соціально-економічний розвиток регіонів, підтримку агропромислового комплексу, вугільної галузі, інвестиційних проєктів на підприємствах авіабудування, оборонно-промислового комплексу, машинобудування та ін.;

- недосконалість фінансового та податкового законодавства щодо здійснення платежів та забезпечення наповнюваності бюджетів державного та місцевого рівнів. Обсяги тіньової економіки коливаються в межах 30 % ВВП. У зв'язку з цим бюджети всіх рівнів щороку недоотримують понад 10 млрд грн [5];

- ухилення від оподаткування понад третини платників податків за причини недостатнього державного контролю за рухом потоків готівки поза банківськими установами;

- зростання заборгованості з платежів до бюджету суб'єктами підприємницької діяльності.

Щоб контролювати збільшення витрат, уряди часто запроваджують фіскальні правила. Найвідомішим прикладом таких правил є обмеження у 60%

для співвідношення держборгу до ВВП та збалансований бюджет протягом бізнес-циклу (тобто уряд може мати дефіцит за умов спаду, але коли економіка відновлюється, потрібно виходити у плюс) [4].

Економіці України для проведення реформ у багатьох сферах необхідні значні обсяги фінансових ресурсів. В умовах недостатності інвестиційних ресурсів, обмеження фінансування дефіциту бюджету, зменшує обсяги видатків, які спрямовуються на економічний розвиток та вирішення соціальних проблем, тому Україна потребує проведення ефективної політики щодо фінансування Державного бюджету.

Переважає більшість теоретиків та практиків світу схиляються до думки, що дефіцит бюджету негативно впливає на соціальні та економічні процеси у суспільстві [3, с. 62]. Виділяються такі негативні наслідки зростання бюджетного дефіциту: посилення інфляційних процесів у суспільстві; криза державних фінансів, грошової системи; посилення податкового тягаря; зниження темпів економічного зростання, що перешкоджає створенню нових робочих місць. Так, за спадом обсягів виробництва слідує згортання кредитної діяльності банків, а посилення податкового навантаження призводить до виникнення кризи платежів. Недостатність коштів на фінансування видатків бюджету є причиною зниження ефективності податкової системи, послаблення стимулів до праці, підризу впевненості членів суспільства в майбутньому.

Таким чином, щоб зменшити дефіцит Державного бюджету України за сучасних економічних умов необхідно: підвищити ефективність суспільного виробництва, що сприяє зростанню обсягів фінансових ресурсів; забезпечити виконання Податкового кодексу з метою встановлення оптимального рівня оподаткування, розширення кола платників податків та посилення відповідальності за ухилення від їх сплати; запровадити науково обґрунтовану систему прогнозних показників, які беруться за основу для формування доходів і витрат бюджету (ВВП, рівень інфляції, обмінний курс тощо); запровадити жорсткий режим бюджетної економії; погашення боргових зобов'язань має бути рівномірним та не призводити до перевантаження бюджетної системи в кожному періоді.

Список використаних джерел:

1. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України. Кабінетне дослідження. Липень 2020. Громадська організація «Центр прикладних досліджень». 56 с. URL: <https://cutt.ly/WNHfi2F> (дата звернення 05.11.2022).
2. Комплексний пакет загальнодержавних антикризових заходів подолання наслідків пандемії та створення передумов до сталого соціально-економічного зростання. Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України. Харків. 2020 р. 65 с. URL: <https://cutt.ly/eNHfbwS> (дата звернення: 05.11.2022).
3. Михайлина З. Дефіцит бюджету та наслідки його існування. Управління соціально-економічним розвитком в умовах глобалізації. С. 62-64. URL: <https://cutt.ly/tNHfliq> (дата звернення: 05.11.2022).

4. Сологуб І. Дефіцит бюджету і держборг: чому Україні необхідна програма МВФ. Вокс Україна. 2020. URL: <https://cutt.ly/QNHjQbN> (дата звернення: 05.11.2022).
5. Тіньова економіка в Україні: звіт НБУ від 17 лютого 2020 р. URL: <https://cutt.ly/dNHfKLB> (дата звернення: 05.11.2022).

Науковий керівник: **Сіренко Н. М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Мельник О. І.,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

Семенюк А. І.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У більшості економічно розвинених країнах Заходу однією з головних особливостей бюджетоутворення є децентралізація бюджету, оскільки місцеві органи влади відповідають за розвиток окремих територій, реалізацію соціальних програм, програм економічного розвитку та подолання економічної кризи. Досвід розвинених країн свідчить, що бюджетна децентралізація є найбільш дієвим і ефективним способом забезпечення фінансової самостійності та фінансової стабільності місцевих органів влади, оскільки цей процес супроводжується передачею їм потужних джерел бюджетних надходжень, які раніше закріплювалися за місцевими органами влади, розширення фінансової бази адміністративно-територіальних утворень [1].

У вузькому розумінні бюджетна децентралізація – це наявність функцій та повноважень на місцевому рівні. З іншого боку, бюджетна децентралізація – це сукупність відносин, динамічної та балансуєчої системи як певного процесу, що має визначені напрями щодо реалізації розвитку [2]. При цьому, як зазначає Г. Возняк, бюджетна система – це система відносин, що виникають між різними гілками влади в процесі розподілу повноважень щодо прийняття управлінських рішень з формування та використання ресурсів бюджету [3].

Підтримуємо позицію О. Власюк, що «бюджетна децентралізація є першим кроком, фінансовою основою, матеріальною основою децентралізації в широкому розумінні цього слова» [4]. В основі бюджетної децентралізації наявні три складові, а саме:

- децентралізація доходів;
- децентралізація видатків;
- процесуальна й організаційна самостійність.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» головною метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, повна імплементація положень Європейської хартії про місцеве самоврядування, принципів субсидіарності, універсальності та фінансової самодостатності місцевого самоврядування через створення системи об'єднаних територіальних громад.

Домінуючими перевагами бюджетної децентралізації є:

- підвищення ефективності функціонування бюджетної системи;
- забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень;
- широка бюджетна самостійність і фінансова незалежність;
- розширення дохідної бази місцевих бюджетів, встановлення або підвищення відсотка стабільності сплати податків і зборів до місцевих бюджетів;
- децентралізація споживчих повноважень;
- розширення можливостей місцевих органів влади у здійсненні зовнішніх запозичень.

Для ефективності запроваджених реформ необхідно подальше впровадження змін щодо підвищення ефективності місцевих податків і зборів, доступу до національного фінансового ринку, стимулювання місцевого самоврядування до економічного розвитку території та перетворення її на фінансово незалежну територію [5].

Підводячи підсумок можна зазначити, що в процесі децентралізації управління важливим є забезпечення центральними органами влади самостійності місцевих органів влади у здійсненні ними повноважень, функцій і завдань з урахуванням потреб та інтересів ОТГ, ефективного використання бюджетних коштів. Реформа бюджетної системи має бути спрямована на підвищення ефективності та продуктивності використання бюджетних коштів, децентралізацію фінансових ресурсів та зміну підходів до боргової політики держави.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна децентралізація: особливості запровадження, проблеми та перспективи. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/1626/1/бюджетна%20децентр.pdf> (дата звернення: 05.11.2022).

2. Кваша Т. К. Теоретичні та практичні аспекти фіскальної децентралізації: емпіричний аналіз. *Економічний простір*. 2014. № 189. С. 127-115 (дата звернення: 05.11.2022).

3. Возняк Г. Переваги та ризики бюджетної децентралізації: теоретико-методологічні аспекти. *Проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 253-257. URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-ofeconomy-2015-2_0-pages-253_257.pdf (дата звернення: 05.11.2022).

4. Власюк О. С. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні. *Регіональна економіка*. 2015. № 1. С. 5–18.

5. Наконечна Г., Матвійчук Н. Бюджетна децентралізація в Україні: сутність та основні переваги реалізації реформи. *Історико-правовий часопис*. 2019. № 1 (13). С. 39-44. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16435/1/10.pdf> (дата звернення: 05.11.2022).

Нестерчук Т. В.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

РОЗВИТОК СТРАХОВИХ ОГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Страховий ринок України активно розвивається. Для того, щоб забезпечити його стабільність, держава прямує до міжнародних стандартів. На стрімкий та стабільний розвиток компаній значно впливає іноземний капітал. Проведемо дослідження розвитку страхових організацій в Україні на прикладі страхової компанії «Універсальна». Дана компанія була створена в 1991 році. У 2019 р. акціонером СК «Універсальна» стає FFH Ukraine Holdings, який володіє 100% пакету акцій та має такий склад власників: [1]

* Fairfax (Canada, Toronto) володіє 70% акцій;

* Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD, the UK, London) володіє 30% акцій.

Статутний капітал СК «Універсальна» у 2021 р. складає 399 150 тис. грн. Активи компанії у 2021 році складають 1 324 268 тис. грн. Страхові резерви у 2020 р. становили 619 201 тис. грн, а в 2021 р. – 741 550 тис. грн, звідси, можемо спостерігати значне збільшення страхових резервів, що є позитивною тенденцією розвитку компанії. Завдяки цьому страхова компанія забезпечує майбутні виплати страхових відшкодувань [1].

Основною діяльністю компанії є надання страхових послуг на території України. Свою діяльність страхова компанія «Універсальна» здійснює на підставі 32 ліцензій, виданих Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг. Компанія пропонує понад 100

страхових продуктів через свою власну всеукраїнську регіональну мережу і мережу своїх партнерів [1].

Варто зазначити, що найбільш прибутковим видом страхування цієї компанії є КАСКО. Лише за перший квартал 2022 р. страхові платежі становлять 86 779 тис гривень. Для порівняння страхові платежі з особистого страхування становлять 37 686 тис. гривень [1].

Страхова компанія «Універсальна» щорічно займає позиції у ТОП-10 страхових компаній України. Журнал Insurance TOP на XXI щорічній презентації підсумків найбільших українських компаній ризикового страхування і страхування життя визначив:

- СК «Універсальна» – переможець в номінації «Insurtech-проект року» KASKO2Go.

- СК «Універсальна» – переможець в номінації «Авіастрахування»

За результатами аналізу звітності «Універсальна» – кредитний рейтинг/рейтинг фінансової стійкості (надійності) за національною шкалою встановлено на рівні uaAAA. Страхова компанія «Універсальна» характеризується дуже високою фінансовою стійкістю у порівнянні з іншими українськими страховиками [2].

Підсумки аналізу СК «Універсальна» наведені в табл.1 та 2.

Таблиця 1

PEST-аналіз СК «Універсальна»

Політичні чинники
- Законодавство по регулюванню страхової діяльності
- Рівень корупції
- Кризовий стан в країні
- Пандемія
- Війна
Економічні чинники
- Інфляція
- Курс валюти
- Рівень платоспроможності населення
- Податкові ставки
Соціальні чинники
- Еміграція населення через воєнні дії в країні
- Безробіття
- Рівень освіти спеціалістів в сфері страхування
- реклама
Технологічні чинники
- Рівень кібер-небезпеки в країні
- Розвиток онлайн-технологій у страхуванні
- Низька підтримка країною спеціалістів в розробці нових технологій

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2

SWOT-аналіз СК «Універсальна»

SWOT-аналіз СК «Універсальна»	
<p>Можливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження нових видів страхування 2. Використання інноваційних технологій у діяльності (створення додатку) 3. Заохочення більшої кількості клієнтів, тим самим забезпечити збільшення доходів 4. Збільшення обсягів страхових премій 5. Підвищення рівня страхової компанії в загальних рейтингах 	<p>Сила</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Великий вибір програм страхування 2. Велика мережа відділень 3. Досить значні темпи нарощування майна, капіталу та резервів 4. Є частиною світової фінансової групи Fairfax 5. 31 рік на ринку 6. 32 ліцензії 7. Знижки (акції) на страхові послуги
<p>Загрози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження рівня конкурентоздатності вітчизняного ринку страхування в цілому 2. Втрата переваг порівняно з конкурентними страховими компаніями 3. Посилення податкового навантаження, що значно зменшує чистих прибуток 4. Форс-мажорні обставини 5. Низький рівень попиту на страхові послуги 6. Високий рівень кібер-загрози в країні 	<p>Слабкість</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення чистого прибутку із-за збільшення витрат, спричинених надзвичайними ситуаціями в країні

Джерело: сформовано автором

Отже, страхова компанія «Універсальна» має великий досвід здійснення своєї діяльності на страховому ринку України. Вона щорічно займає позиції у ТОП-10 СК України та характеризується дуже високою фінансовою стійкістю, у порівнянні з іншими українськими страховиками. З початку війни, дана компанія продовжила свою діяльність, налаштувала роботу й забезпечила виконання своїх зобов'язань перед споживачами. Компанія постійно розвивається та має досить великі перспективи в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. СК «Універсальна»: офіційний сайт. URL : <https://universalna.com/vizio/about/#slide-1> (дата звернення : 25.10.2022 р.).
2. Рейтинги ПрАТ СК «Універсальна». URL.: <http://standard-rating.biz> (дата звернення : 25.10.2022 р.)

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

Семенюк А.І.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ІНВЕСТИЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Війна призвела до складнощів у напрямі інвестицій, погіршують ситуацію і постійні зміни умов інвестування. Правила банків та законодавство щодо виведення коштів часто змінюються, тож потрібно досконало знати всі нюанси. В умовах війни та після неї, найперше бізнес повинен зосередитися на ефективному способі відновлення економіки. Формування екосистеми є одним із найбільш дієвих для цього способів. Адже мова йде про ефективне та зріле партнерство, що надає ціннісну пропозицію кінцевому споживачу.

Наша країна знаходиться в тяжкому становищі. Але як це абсурдно не звучало б, наша країна стала брендом: її знають у всьому світі й саме завдяки цьому можна вважати, що є велика можливість залучення іноземних інвестицій [1]. На даний час можемо зазначити, що іноземні інвестори дотримуються паузи через ситуацію в країні, і чекають коли буде безпечно.

Багато науковців досліджують питання інвестицій в умовах війни, а саме: П. Зачепило, І. Іващук, І. Крупка, А. Пересада, А. Пешко, В. Струніна, А. Усенко, С. Фурса та багато інших. Крім того, в недавньому інтерв'ю Д. Гордон розповів куди варто вкладати кошти під час війни.

Завдяки сектору інформаційних технологій економіка України тримається та притягує іноземні інвестиції. Не дивлячись на тяжку ситуацію, в нових умовах, яких ми перебуваємо, індустрії все ж таки вдалося швидко переформатуватися та утримати належний рівень фінансової стабільності. Саме такі показники приваблюють потенційних інвесторів. Також важливим є те, що після початку воєнного стану вже у квітні було покращено інвестиційний стан, а в травні інвестиції майже повернулись до обсягу 2021 року [2].

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій має намір здійснити для України пілотний проєкт на суму 30 млн дол. США. Ця сума вже виділена для проєкту, тим самим Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (MIGA) домовилось про співпрацю з Україною та найближчим часом почне реалізацію своїх планів. Всі нюанси по наданню гарантії для іноземних інвесторів обов'язково будуть опрацьовані на одному інвестиційному проєкті. Страхові продукти MIGA ідеально підходять для України, крім того, є велика ймовірність, що у 2023 році сума покриття буде збільшена. Загалом загальний портфель Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій складає 24 млрд дол. США [3]. Можна спрогнозувати, що після звершення структурування фонду Світового банку, який скоріш за все буде призначений для відновлення України, наша держава зможе отримати 17 млрд дол. США для відновлення критичної інфраструктури, а також стимулювання економічного

розвитку держави. Також зазначимо, що частка цієї суми буде направлена на страхування ризиків інвесторів [4].

Наразі Україна отримає 30 млн дол. США і саме від того, як буде реалізований цей пілотний проєкт, буде залежати майбутня сума фінансування. Якщо такий інструмент набере попиту серед інвесторів, то є можливість збільшити суми до 1 млрд дол. США у 2023 році, при цьому обсяг страхового покриття буде не менше ніж 90% від суми інвестицій [5].

Війна привела до певних складнощів щодо інвестицій. На жаль інвестиції ще досі продовжують стояти на паузі, через суттєві ризики воєнних дій. Але якщо докласти певних зусиль, то навіть в такий тяжкий час можна залучити інвесторів.

Загалом в Україні спростили процедуру для заходження на український фінансовий ринок іноземних інвесторів. Таким чином Україна намагається не просто стримати теперішніх інвесторів, а й залучити нових. Саме це дозволить залучити широке коло охочих інвестувати в економіку нашої держави. Якщо ж інвестори вкладуть в нашу країну кошти, то вони будуть зацікавлені, щоб в нашій країні була стабільність і завдяки цьому стабілізувати економічну спроможність нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Інвестиції під час війни: тенденції та перспективи. Будуй своє. URL: <http://surl.li/dokzr> (дата звернення: 19.10.2022).
2. Інвестиції в економіку під час війни: які галузі вижили та коли в Україну придуть великі гроші. Comments.UA. URL: <http://surl.li/dokzz> (дата звернення: 19.10.2022).
3. В Україні запускають пілотний проєкт страхування інвестицій під час війни. Укрінформ. URL: <http://surl.li/dolac> (дата звернення: 19.10.2022).
4. Мінекономіки України домовилось з MIGA про запуск механізму страхування інвестицій під час війни. Gov.UA. URL: <http://surl.li/dolaf> (дата звернення: 19.10.2022).
5. Україна намагається залучити іноземних інвесторів в умовах війни. Уніан, інформаційне агенство. URL: <http://surl.li/dolah> (дата звернення: 19.10.2022).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**, асистент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Сизоненко Ю.С.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ПРИНЦИПИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИДИ

Діяльність компаній агропромислового комплексу нерозривно пов'язана з реалізацією великих інвестиційних проєктів, здійснення яких вимагає значних фінансових вкладень. Термін окупності таких проєктів найчастіше становить понад три роки, що призводить до збільшення боргового навантаження та ризиків на позичальника, і на кредитора. В такому випадку необхідно правильно обирати та організовувати фінансування проєкту.

У зарубіжній практиці широкого застосування знайшов механізм проєктного фінансування. Аграрні компанії з метою збільшення конкурентних переваг на світовому ринку стикаються з необхідністю реалізації великомасштабних проєктів, які передбачають використання механізмів проєктного фінансування [1]. Тому вивчення цього виду фінансування стає актуальним і значимим для аграрних компаній та національної економіки в цілому.

Проєктним фінансуванням називають цільове кредитування позичальника для реалізації інвестиційного проєкту без регресу або з частковим регресом кредитора на позичальника: забезпеченням якого є грошові потоки проєкту [1].

Проєктне фінансування можна охарактеризувати кількома особливостями:

1) створення спеціальної проєктної компанії для реалізації певного проєкту. Така компанія займається залученням необхідних ресурсів, розрахунками з кредиторами та інвесторами та безпосередньо реалізацією проєкту [2];

2) заставним забезпеченням виступають активи, що створюються у міру освоєння коштів під час інвестиційної стадії проєкту. На початковому етапі реалізації проєкту активи, що виступають як застава, практично відсутні;

3) використання різноманітних видів фінансових інструментів та договорів для здійснення проєкту.

Проєктне фінансування базується на таких принципах:

1) диференційованості, що полягає у проведенні комплексного аналізу, виявленні всіх особливостей та можливих ризиків проєкту перед початком його здійснення. Реалізовано може бути лише той проєкт, який доведе фінансову спроможність і ефективність. Фінансова спроможність проєкту полягає в тому, що створювана проєктна компанія зможе повернути видані їй кошти в обумовлений термін;

2) прибутковості, що означає плату позичальником кредитору за користування наданими коштами. Плата, зазвичай, визначається з величини відсоткової ставки;

3) цільового використання, що полягає у використанні коштів, наданих інвесторами, суворо за призначенням - створення проєктної компанії, метою якої є реалізація певного інвестиційного проєкту;

4) відокремленості, що проявляється у створенні юридично та економічно відокремленої компанії. Юридична відокремленість виявляється у тому, що створена компанія є окремим суб'єктом господарювання. Економічна відособленість полягає у можливості даної компанії погашати заборгованість за рахунок генерованих грошових потоків. Такі грошові потоки виступають як джерела відшкодування коштів інвесторам проєкту. Завдяки існуванню даного принципу, можна максимально точно ідентифікувати потенційні ризики та сформулювати відповідну структуру фінансування.

5) розподілу ризиків, який полягає в тому, що за виникнення ризику на тому чи іншому етапі реалізації проєкту відповідають ті особи, у чюю зону відповідальності входить даний ризик, тобто особи, які зможуть найбільш ефективно та оперативно врегулювати проблему, що виникла [3].

Як і в будь-якого іншого методу фінансування проєктне фінансування має свої позитивні сторони та недоліки. До переваг даного механізму можна віднести наступне:

1) відповідальність засновників проєктної компанії, які надають акціонерний капітал (спонсори), обмежена; все, на що можуть покладатися кредитори – грошовий потік проєкту, що генерується, який покриває зобов'язання;

2) значна вартість боргового фінансування сприяє проведенню комплексного аналізу потенційних ризиків та негативних факторів в розробці відповідних превентивних заходів;

3) можливе створення деякої кількості проєктних компаній, які будуть реалізовувати портфель проєктів великої компанії, таким чином, ризики проєктів буде винесено за баланс такої компанії;

4) мінімізація витрат, що виникають у результаті протиріч між акціонерами підприємства, якщо проєкт реалізується всередині самої компанії.

Недоліками проєктного фінансування є наступні чинники:

1) даний вид фінансування на відміну інших є більш ризикованим, тому величина відсоткової ставки на видані кошти встановлюється на більш високому рівні;

2) оскільки величина боргового фінансування досягає високого рівня, то кредитори вимагають більшого контролю під час управління проєктом, спонсори та менеджери проєкту, в свою чергу, отримують меншу свободу дій. Таке розміщення може провокувати неузгодженість дій зацікавлених сторін;

3) ризикованість проєкту призводить до подорожчання вартості страхового покриття, порівняно з традиційними формами фінансування проєктів;

4) високий рівень бюрократизму, що передбачає тривалий процес підготовки великої кількості проєктної документації, що призводить до збільшення організаційних витрат.

У світовій практиці виділяють три основні види проєктного фінансування: банківське, корпоративне та фінансування за участю держави. У банківському фінансуванні виділяють три види фінансування:

Табл. 1. - Види банківського фінансування проєктів

Без права регресу (обороту) банку (nonrecourse financing)	У цьому вигляді фінансування у позичальника (спеціально створеної компанії) немає активів, які можуть бути забезпеченням повернення позикових коштів; рух грошового потоку гарантує виплату відсотків та погашення виданих позичок. Такий вид фінансування є найбільш ризикованим і, внаслідок цього, найдорожчим.
З обмеженим регресом (оборотом) банку (limited recourse financing)	Є найпоширенішим видом проєктного фінансування; створена компанія має часткове забезпечення, або забезпечення було надано третіми особами (спонсорами проєкту).
З повним регресом (оборотом) банку позичальника (full recourse financing)	Такий вид фінансування відноситься до традиційних видів, при якому ініціатор проєкту відображає його на своєму балансі, тим самим несе повну відповідальність за подальше повернення позикових коштів.

Джерело: побудовано автором за даними [4].

При корпоративному проєктному фінансуванні проєктна компанія має в своєму розпорядженні достатній обсяг власних коштів, які можна направити на реалізацію проєкту.

При виборі конкретного виду проєктного фінансування, як правило, керуються відмінними рисами та характеристиками конкретного інвестиційного проєкту. У силу того, що проєктне фінансування є тривалим та трудомістким процесом, то його рекомендують використовувати для проєктів з великою вартістю, складних чи соціально значущих. В даний час широкого поширення набуло проєктне фінансування в енергетиці, будівництві, телекомунікаціях, хімічному виробництві та багатьох інших галузях діяльності. Аграрна сфера не стала винятком, для реалізації проєктів у цій галузі в українських компаній є потенціал, що полягає у значній ресурсній базі, щорічним зростаючим попитом на продукцію агропромислового комплексу, а також конкурентною перевагою в операційних витратах.

Список використаних джерел:

1. Лактіонова О.А. Проєктне фінансування : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Вінниця, 2018. 216 с

2. Басюркіна Н. Й., Горбаченко С. А., Карпов В. А., Шевченко-Перепьолкіна Р. І. Проектний аналіз: навч. посібник, за редакцією проф. Карпова В.А. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 324 с.
3. Майорова Т. В., Ляхова О. О. Проектне фінансування: підручник. Київ: КНЕУ, 2017. 434 с.
4. Проектне фінансування в Україні: умови, переваги, ризики та перспективи. URL:https://bankchart.com.ua/krediti/statti/proektne_finansuvannya_v_ukrayini_umovi_perevagi_riziki_ta_perspektivi (дата звернення: 17.10.2022).

Науковий керівник: **Боднар О.А.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Федюкевич А. П.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З першого дня війни в Україні Національний банк України (далі - НБУ) працював над подоланням панічних настроїв серед населення, збереженням довіри до банківської системи та забезпеченням стабільності у фінансовій сфері. Головні рішення регулятора в цей час стосувалися забезпечення безперебійної роботи банківської системи. Слід зазначити, що більшість банківських установ надавали послуги своїм клієнтам навіть у прифронтових регіонах України.

Крім того, НБУ опікувався стримуванням як девальвації національної валюти, так і відпливу капіталу за кордон. Нацбанк доклав зусиль і для потреб оборони країни — полегшив проведення благодійних внесків для Збройних Сил і гуманітарних потреб України.

У своїй роботі під час воєнного стану вітчизняні банки керуються:

1) Указом Президента України від 24.02.2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні» та указами на продовження строку дії воєнного стану в Україні;

2) Постановою від 24.02.2022 р. № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» та іншими нормативними актами [1].

Банківські установи здійснюють нагляд за проведенням валютних операцій, що дозволені в спрощеному вигляді: без додаткового аналізу документів (інформації) про валютні операції; розглядаються джерела походження коштів, що використовуються для проведення валютних операцій, та здійснюються інші заходи, передбачені «Положенням про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів

(інформації) про валютні операції», затвердженим постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 р. N 8 (зі змінами).

Із 21 травня 2022 р. НБУ дозволив банкам не обмежувати свої курси з продажу готівкової валюти з метою забезпечення вирівнювання умов для банківських установ порівняно з обмінниками, сприяння підвищенню ефективності готівкового ринку та зменшенню коливань обмінного курсу на ньому [2].

Національний банк визначив для банківських установ, що вони не мають права зупинити валютний нагляд за дотриманням українським бізнесом граничних строків розрахунків за операціями з експорту або імпорту товарів на підставі документів про припинення зобов'язань шляхом взаємозаліку, що сприятиме збільшенню прозорості грошових потоків за експортно-імпортними операціями [3].

Дії Національного банку під час війни майже завжди викликали виключно схвальні відгуки, це стосується і валютного блоку [4]. НБУ відпустив курс готівкового доллару США у банках. Експортери називають цей підхід «додатковим податком», а IT-підприємці мають змогу взагалі не заводити валюту в Україну [4].

Регулятор хотів перекрити можливості для здійснення валютних спекуляцій в країні та наголошує, що фіксований курс національної валюти до іноземних валют наразі вирішує важливі для усієї економіки завдання, зокрема у боротьбі з інфляцією [4].

НБУ створює можливості для зближення курсу конвертації валюти для громадян, які через введення воєнного стану тимчасово перебувають за кордоном, і курсу купівлі готівкової валюти для громадян, які залишаються в Україні. Національний банк проводить заходи, які дають змогу запобігти непродуктивному виведенню капіталу та захистити міжнародні резерви України.

Отже, напружена і відповідальна діяльність вітчизняних банківських установ на валютному ринку забезпечує потреби у здійсненні валютних операцій юридичних і фізичних осіб навіть в умовах війни. Вважаємо, що якісне обслуговування клієнтів у таких складних умовах – це запорука довіри до банківської системи України в майбутньому.

Список використаних джерел:

- 1) Альфа Банк. URL: <http://surl.li/dqnfv> (дата звернення: 19.10.2022).
- 2) Валютний ринок під час війни. URL: <https://finbalance.com.ua/> (дата звернення: 19.10.2022).
- 3) Продаж валюти та нові обмеження для бізнесу. URL: <https://delo.ua/> (дата звернення: 19.10.2022).
- 4) Фіксація готівкового долару. URL: <https://forbes.ua/> (дата звернення: 19.10.2022).

Науковий керівник: *Бурковська А. В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Фещенко Я.Б.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СТАН УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сьогодні українська економіка стикнулася з небаченим за всю свою історію шоком. Повномасштабне військове вторгнення країни-агресора завдало потужного удару по всіх ланках економічної системи нашої держави. Знизилося виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України. Крім того, заблоковані порти, а відтак і лєвова частка зовнішньої торгівлі. Нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається відтік кадрів за кордон та їх часткова передислокація на захід держави, що тимчасово викидає з активного економічного життя сотні тисяч, або й мільйони людей [1].

Основним аспектам даної тематики приділяється значна увага з боку вітчизняних науковців. Серед них варто виділити Я. Жаліло [2], Т. Богдан [3], В.В. Борщевського, А.О. Двігуна [4], О. Петрика [5]. Сьогодні, як ніколи, є актуальним вивчення стану економіки країни та перспективних напрямів її розвитку.

Перші місяці війни були надзвичайно складними для економіки. Багато суб'єктів бізнесу зупинилися або суттєво скоротили виробництво, деякі великі підприємства, наприклад Кременчуцький нафтопереробний завод або «Азовсталь», були знищені фізично. Крім того, блокада Чорного моря серйозно ускладнила експорт аграрної та металургійної продукції. У результаті інвестиції в економіку зменшилися, нові проєкти були призупинені. Крім того, населення суттєво скоротило витрати на непершочергові товари та послуги. Кілька мільйонів українців, переважно жінок з дітьми, виїхали за кордон, як наслідок, зменшився споживчий попит на товари та послуги [6].

Протягом першого місяця війни лише 17% великих підприємств продовжували працювати без будь-яких обмежень (ще 30% змогли перейти на роботу в онлайн, а решта або не працювали зовсім, або призупинили діяльність якщо не до мирних, то принаймні до спокійніших часів).

Більш як 10% орних земель країни виявились не доступними для проведення посівної кампанії, що суттєво вдарило як по експортному потенціалу країни, так і по наповнюваності державного бюджету.

Понад 50% українців втратили роботу, зокрема це стосується працівників великих промислових підприємств, розташованих у південно-східному регіоні України.

Загальні втрати від транспортної блокади, зокрема морських торговельних портів (які забезпечували до 65% міжнародної торгівлі України, передусім за рахунок металургійної та аграрної продукції) становитимуть орієнтовно 3-5 млрд дол. США щомісяця [1].

Враховуючи зазначене уряд вжив низку заходів, щоб підтримати економіку. Зокрема, знижено податки, надано фінансову підтримку вимушеним переселенцям, підприємствам та їх працівникам, спрощено деякі бюрократичні перепони для бізнесу та організовано допомогу з переїздом у безпечніші регіони. Зі свого боку, Національний банк України зафіксував курс гривні, щоб запобігти паніці та втримати інфляцію під контролем, а також забезпечив стабільну роботу банків і системи безготівкових розрахунків.

Ці заходи пом'якшили негативний вплив війни, втім, вони не могли врятувати економіку від стрімкого падіння. За підсумками першого кварталу ВВП України знизився більш ніж на 15%. Падіння економіки у другому кварталі, за оцінками НБУ, становило близько 40% [6].

Російське вторгнення різко зупинило відновлення економіки, яке розпочалося в Україні минулого року. Прогнозується, що наступного року зростання ВВП в Україні відновиться до 25 %, «але це передбачає, що на той час уже проводитимуться суттєві роботи з відновлення».

Враховуючи, що зростання ВВП на 3,4 відсотка, зафіксоване у 2021 році, є лише віддаленим спогадом, війна піддає економіку України колосальному стресу з тяжкою руйнацією інфраструктури та виробничих потужностей.

Різде падіння податкових надходжень у поєднанні з тим, що державні витрати набагато перевищують бюджет, призвели до виникнення бюджетного дефіциту обсягом щонайменше 5 млрд дол. США на місяць [7].

Спричинена війною глибока криза стала найбільш потужною серед попередніх глобальних потрясінь.

Група Світового банку вживає швидких заходів із надання підтримки Україні. З початку російського вторгнення мобілізовано для України пакет екстреного фінансування у розмірі 925 млн дол. США. Швидка підтримка є частиною пакета підтримки у розмірі 3 млрд дол. США [8].

Отже, вторгнення росії в Україну має величезний вплив на економічну активність: реальний ВВП різко скоротився, інфляція різко зросла, торгівля була серйозно порушена, а бюджетний дефіцит зріс до безпрецедентного рівня. Енергетична криза також лягає важким тягарем на економіку країни.

Альтернативний сценарій прогнозу – у разі тривалого збереження безпекових ризиків економіка у 2023 році зросте лише на 2%, але інфляція знижуватиметься через пригнічений споживчий попит.

Тобто, станом на сьогодні війна й надалі продовжує потужно дестабілізувати економіку нашої держави, відтак відновлення післявоєнної економіки України вимагає швидкого реагування на виклики та можливості для розвитку.

Список використаних джерел:

1. Економіка війни та повоєнний економічний розвиток України: проблеми, пріоритети, завдання. URL: <https://cutt.ly/tMCHvTr> (дата звернення: 11.11.2022).
2. Жаліло Я. Як швидко «перезапустити» економіку у воєнних умовах. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/17/684234/> (дата звернення: 11.11.2022).

3. Богдан Т. Війна і державні фінанси: скільки потрібно грошей на відновлення і де їх брати. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/3/693382/index.amp> (дата звернення: 11.11.2022).
4. Борщевський В.В., Двігун А.О. Економіка регіонів України в умовах війни. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf> (дата звернення: 11.11.2022).
5. Петрик О. Втримати курс та інфляцію. Як повинні діяти НБУ та уряд? <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/29/689797/> (дата звернення: 11.11.2022).
6. Просто про економіку. URL: <https://cutt.ly/vMCHRYk> (дата звернення: 11.11.2022).
7. Війна призведе до скорочення економіки України майже на третину, – ЄБРР. URL: <https://cutt.ly/oMCH1DA> (дата звернення: 11.11.2022).
8. Зростання цін та діра в бюджеті. Як виживає Україна під час війни. URL: <https://cutt.ly/qMCH6kZ> (дата звернення: 11.11.2022).
9. Економіка України скоротиться цього року на 45 відсотків внаслідок вторгнення Росії. URL: <https://cutt.ly/DMCJam1> (дата звернення: 11.11.2022).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**, асистент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Ческідова І.О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Боднар О.А.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У КОНТЕКСТІ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

***Анотація:** досліджено поняття банкрутства банківських установ, здійснено оцінку ймовірності настання банкрутства ПАТ «МТБ Банк», АТ КБ «ПриватБанк», ПАТ «Банк Восток», АТ «Укресімбанк», АТ «Райффайзен Банк».*

***Ключові слова:** банкрутство, банківські установи, фінансова стійкість.*

Для банківського сектору завжди актуальним є питання оцінки ймовірності банкрутства банківських установ. Кількість банків в Україні протягом останніх років продовжує зменшуватися внаслідок впливу на них негативних факторів, що здійснюють прямий вплив на економічні показники діяльності банків, внаслідок чого банківські установи через певний проміжок часу визнаються збанкрутілими.

З огляду на політичну та економічну ситуації, що складаються в Україні, досить гостро постає питання забезпечення фінансової стійкості банківського сектору, що є важливим як для економічної складової країни, так і для акціонерів, вкладників та інших зацікавлених у даному питанні осіб.

Проблеми банкрутства, а також ліквідації банківських установ досліджувалися вітчизняними та закордонними вченими, зокрема Г. Івановим, І. Лютим, А. Степаненко, П. Гоханом та Ф. Евансом.

Для оцінки банкрутства банків використовується досить велика кількість методик, кожна з яких має свої певні особливості. Більшість з існуючих методів націлені на прогнозування показників у майбутньому, не беручи до уваги минулорічний досвід банківської діяльності та, в більшості випадків, лише констатують факт банкрутства. Таким чином, вважаємо доцільним запропонувати методику оцінки ймовірності банкрутства, що полягає в аналізі найважливіших показників банківської діяльності з урахуванням результатів минулих років.

Дослідження ймовірності банкрутства банківських установ включає в себе декілька етапів:

- 1) формування темпу приросту значень основних показників діяльності банківських установ;
- 2) побудова матриці еталонних значень;
- 3) формування матриці співвідношення фактичних та еталонних значень;
- 4) розрахунок інтегрального показника ймовірності банкрутства;
- 5) оцінка рівня ймовірності банкрутства банківської установи.

Для прогнозування ймовірності банкрутства було обрано п'ять банківських установ з різною формою власності та позиціями у рейтингу банків України [1], а саме: ПАТ «МТБ Банк»; АТ КБ «ПриватБанк»; ПАТ «Банк Восток»; АТ «Укресімбанк»; АТ «Райффайзен Банк».

За допомогою фінансової звітності зазначених банківських установ розраховуємо темпи зростання основних показників банківської діяльності протягом 2020 та 2021 років (табл.1).

Таблиця 1 Темпи приросту абсолютних показників банківської діяльності протягом 2020-2021 років

№	Найменування показника	ПАТ «МТБ БАНК»	АТ «Укресімбанк»	АТ «Райффайзен Банк»	АТ КБ «ПриватБанк»	ПАТ «Банк Восток»
1.	Власний капітал	1,14	1,21	1,12	1,01	1,17
2.	Чистий прибуток	1,59	-0,49	1,18	1,0	2,05
3.	Активи банку	1,46	0,99	1,11	0,97	1,01
4.	Довгострокові депозити	1,48	0,82	1,50	0,88	0,75
5.	Зобов'язання банку	1,49	0,09	1,11	0,83	1,00
6.	Кредитний портфель	1,36	0,80	1,01	1,02	1,24
7.	Високоліквідні активи	1,68	0,85	1,89	1,15	1,52
8.	Непрацюючі кредити	0,23	1,87	0,97	0,96	0,92

Джерело: сформовано автором за даними [2], [3], [4], [5], [6]

Наступним етапом розраховуємо кількісні параметри щодо оцінки банкрутства банківських установ. Проте, використовуючи даний метод, можна оцінити лише ймовірність банкрутства, але для більш детального аналізу, кількість показників рекомендується збільшити.

В таблиці 2 відобразимо нормативні співвідношення абсолютних показників для оцінки рівня ймовірності банкрутства.

Таблиця 2 Нормативне співвідношення абсолютних показників

№	Найменування показника	Співвідношення показників	Співвідношення темпі приросту показників
1.	Рентабельність власного капіталу	Збільшення	Чистий прибуток > Власного капіталу
2.	Рентабельність банківських активів	Збільшення	Чистий прибуток > Активів банку
3.	Мультиплікатор капіталу банку	Зменшення	Активи банку < Власного капіталу
4.	Частка довгострокових депозитів у складі банківських зобов'язань	Збільшення	Довгострокові депозити > Зобов'язань банку
5.	Кредитний портфель банку	Зменшення	Непрацюючі кредити < Кредитного портфеля банку
6.	Частка високоліквідних активів у складі загальних активів банку	Збільшення	Високоліквідні активи > Активів банку

Джерело: авторська розробка

Розрахувавши темпи приросту абсолютних показників банківської діяльності протягом 2020-2021 років, формуємо матрицю преференцій фактичних значень показників. Тобто, за підсумками діяльності АТ КБ «ПриватБанк» можна спостерігати, що темп приросту чистого прибутку перевищує темп приросту власного капіталу, тому на перетині другого рядку та першої колонки відображаємо «1» та на перетині першого рядка та другої колонки – «-1».

Наступним етапом для аналізу ймовірності банкрутства зазначених банківських установ є формування загальної матриці, в якій відображаються відповідності фактичних значень темпів приросту показників банківської діяльності та показників, що визначені, як еталонні (табл.3).

Сформувавши матрицю відповідності фактичних значень еталонним, розраховуємо інтегральний показник ймовірності банкрутства банківських установ шляхом ділення суми значень фактичних показників, що відповідають еталонним на загальну суму показників у матриці.

Чим ближче до одиниці наближається значення інтегрального показника, ти нижче вірогідність банкрутства зазначеної банківської установи:

$$\text{Рівень ймовірності банкрутства} = \begin{cases} \text{Низький рівень, якщо } 1 > \text{РБ} > 0,5 \\ \text{Банкрутство, якщо } 0,25 > \text{РБ} > 0 \\ \text{Високий рівень, якщо } 0,5 > \text{РБ} > 0,25 \end{cases}$$

Таблиця 3 Матриця відповідності фактичних значень еталонним

Фактичні значення показників					Еталонні значення показників	Найменування абсолютних показників	Еталонні значення показників	Фактичні значення показників				
ПриватБанк	Райффайзен	Восток	Укрексімбанк	МТБ				МТБ	Укрексімбанк	Восток	Райффайзен	ПриватБанк
0	-1	-1	0	-1	-1	$У_{\text{ЧП}} > У_{\text{ВК}}$	1	1	0	1	1	0
-1	-1	-1	0	-1	-1	$У_{\text{ЧП}} > У_{\text{АБ}}$	1	1	0	1	1	1
1	1	1	1	0	1	$У_{\text{АБ}} < У_{\text{ВК}}$	-1	0	-1	-1	-1	-1
-1	-1	0	-1	0	-1	$У_{\text{ДД}} > У_{\text{ЗБ}}$	1	0	1	0	1	1
1	1	1	0	1	1	$У_{\text{НК}} < У_{\text{КП}}$	-1	-1	0	-1	-1	-1
1	1	1	0	1	1	$У_{\text{ВА}} > У_{\text{АБ}}$	-1	-1	0	-1	-1	-1

Джерело: авторська розробка

Результати розрахунку інтегральних показників п'яти досліджуваних банківських установ та висновки щодо ймовірності настання банкрутства наведено в табл.4

Таблиця 4 Ймовірність настання банкрутства банківських установ

Найменування банківської установи	Значення інтегрального показника	Ймовірність банкрутства банківської установи
АТ КБ «ПриватБанк»	0,83	Низький
АТ «Укрексімбанк»	0,16	Банкрутство
АТ «Райффайзен Банк»	1	Низький
ПАТ «Банк Восток»	0,83	Низький
ПАТ «МТБ БАНК»	0,66	Низький

Джерело: авторська розробка

Таким чином, провівши дослідження показників діяльності банківських установ, розрахувавши інтегральний показник банкрутства, можна зробити наступні висновки: із п'яти обраних для аналізу банківських установ, лише в одній спостерігається стан, що визначається близьким до банкрутства. АТ КБ «ПриватБанк» та ПАТ «Банк Восток» мають однаковий інтегральний показник – 0,83, що свідчить про низьку вірогідність настання банкрутства у даних банках. Обидві банківські установи характеризуються високим рівнем чистого прибутку та зниженням рівня непрацюючих кредитів у звітному році. АТ «Райффайзен Банк» належить до іноземних банківських груп. Протягом останніх років у даній банківській установі спостерігається чітка тенденція до збільшення рівня прибутку та, в цілому, Райффайзен Банк посідає перше місце за рейтингом стресостійкості банківських установ у 2022 році.

Список використаних джерел:

1. Мінфін – Рейтинг стійкості банків за результатами 2021 року. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/> (дата звернення: 20.10.2022).
2. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 20.10.2022).
3. Офіційний сайт АТ «Укресімбанк» URL: <https://www.eximb.com/> (дата звернення: 20.10.2022).
4. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк» URL: <https://raiffeisen.ua/> (дата звернення: 20.10.2022).
5. Офіційний сайт ПАТ «Банк Восток» URL: <https://bankvostok.com.ua/#/> (дата звернення: 20.10.2022).
6. Офіційний сайт ПАТ «МТБ Банк» URL: <https://www.mtb.ua/> (дата звернення: 20.10.2022).

СЕКЦІЯ «РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Баришевська І.В.,
*канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет*

Ткачук А.М.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Оцінка економічного забезпечення підприємницької діяльності є важливим інструментом для підготовки та прийнятті управлінських рішень, що характеризує рівень виробничого, технічного, фінансового та соціального потенціалу самого підприємства. Стабільність організаційно-виробничої та фінансової діяльності підприємства є його обліково-аналітичне забезпечення, а саме процес збору, обробки, зберігання та реалізації обліково-аналітичної інформації та прийняття її управлінських рішень. Саме обліково-аналітичне забезпечення будь-якого підприємства чи організації формується на базі підсистеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Звідси постає необхідність в забезпеченні систем захисту цієї інформації, отриманої внаслідок аналізу та синтезу облікової системи, що формується за допомогою елементів методу бухгалтерського обліку з цілю управління та контролю.

Вивчення обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання та захист його інформаційного простору присвячено у працях багатьох вчених: В. Прядко [1], Н. Оляднічук [2], О. Підлубна [2] та інші.

Для формування обліково-аналітичного інформаційного простору постає необхідність у залученні як внутрішніх так і зовнішніх ресурсів підприємства. Проте, надалі постає необхідність в захисті даної інформації. Безпека обліково-аналітичної інформації полягає у розробленні комплексів та способів забезпеченні роботи технічного обладнання, досконалість та захищеність програмного забезпечення, захист потоків інформації, надійність збереження сформованих масивів. Проте неможливо виключити абсолютно всі ризики, постає їх максимальна мінімізація виникнення.

Створення систем захистів від хакерських та вірусних атак вимагає детальних та точних розробок та фінансових витрат будь-якого підприємства. Оскільки загроза, що направлена саме на обліково-аналітичний інформаційний

простір такого підприємства чи організації має масштабний вплив на конкурентоспроможність, діяльність, та планову економічну діяльність.

Інформаційний захист системи обліково-аналітичних даних передбачає [2, с. 17-18]:

- безперебійну та надійну роботу технічних засобів, що використовуються в інформаційних системах і технологіях;
- цілісне збереження первинних, аналітичних та синтетичних даних;
- збереження обліково-аналітичних відомостей в електронному зв'язку та їх захист від несанкціонованого втручання незареєстрованих користувачів;
- захист інформаційних даних, що носять конфіденційний характер і належать до комерційної таємниці підприємства.

Забезпечення обліково-аналітичного інформаційного простору окремою системою захисту, посилить надійність здійснення своєї діяльності та подальшого розвитку на ринку.

Список використаних джерел:

1. Прядко В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. *Економічний аналіз*. 2018. №4. С. 266.
2. Оляднічук Н. В., Підлубна О. Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єкта підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. №33. Частина 2. С. 16-21.

Гончар Є. А.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Страховий ринок України можна вважати невід'ємною складовою світового економічного середовища, яке поєднує усі національні страхові ринки світу. При цьому страховий ринок є важливою складовою фінансового ринку, функціонування якого сприяє захисту фізичних та юридичних осіб від негативних та стресових впливів сучасного нестабільного економічного середовища. З погляду на ситуації, що склалися в Україні, пов'язані з пандемією COVID-19 та повномасштабними воєнними діями, що відбуваються на території країни, важливим є визначення основних тенденцій та змін на вітчизняному страховому ринку.

Загальний аналіз динаміки страхового ринку України свідчить про його зростання та концентрацію, незважаючи на тенденції до зниження економіки в цілому. Таким чином, зі збільшенням страхових премій, виплат й укладених договорів кількість страхових компаній зменшується. Так, кількість

zareestrovanih straxovikiv skorotilasja z 404 u I kvartali 2014 roku do 210 u IV kvartali 2020 roku, kilkist kompanij zi straxuvannya zhitja skorotilasja za цей же період з 61 до 20. На рис. 1 можна спостерігати динаміку прийнятих активів лідерами страхового ринку України в період 2018-2021 років [1].

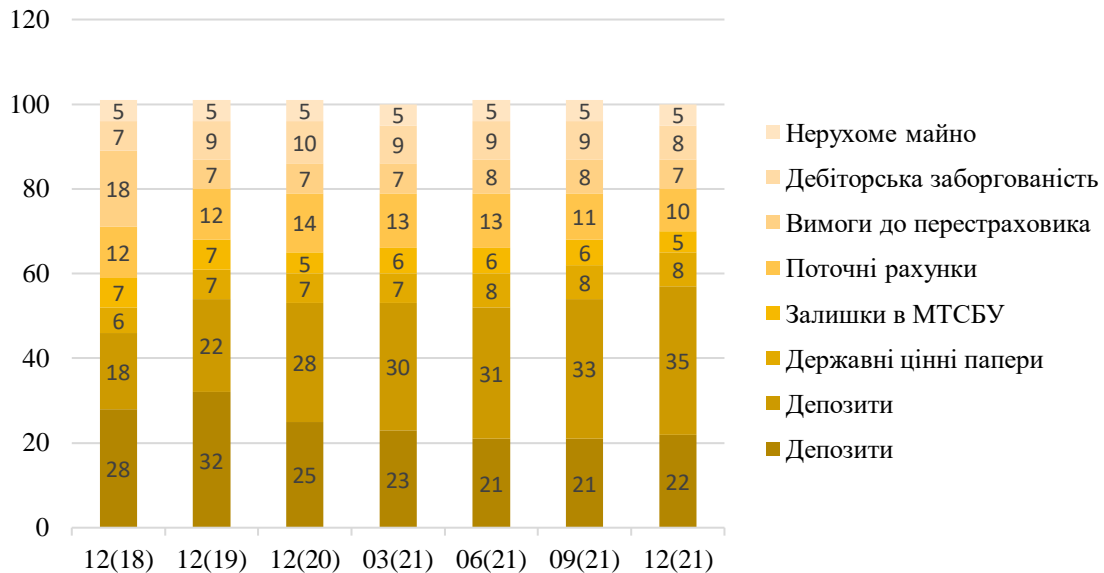

Рисунок 1 – Структура прийнятих активів на покриття резервів страховиків non-life, млрд грн, 2018-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [1]

Загалом страховий ринок України має закономірності розвитку, які корелюють із розвитком ринків країн, що розвиваються. Перш за все, це стосується проблем розвитку ринку. Тут доцільно відзначити про: економічну нестабільність у країні; недостатність державного контролю за станом ринку та державного регулювання цін на послуги; відсутність платоспроможного попиту; відсутність страхової культури населення. Водночас застосування нижчих процентних ставок у цих країнах призвело до підвищення волатильності на фінансових ринках, що може негативно вплинути на ринок страхування [2].

Розглядаючи основні тенденції розвитку страхового ринку України у 2022 р., вважаємо за доцільне окреслити основні сфери та зміни, які в них відбулися. Так, щодо складу учасників ринку, то згідно з даними НБУ 1 вересня 2022 року на страховому ринку України працює 140 страховиків, 13 з яких – компанії зі страхування життя. Від початку воєнних дій ринок покинуло 5 учасників ринку, що входили до non-life. Деякі суб'єкти страхового ринку були дещо обмежені у своїй діяльності, це стосується насамперед анулювання ліцензій та виключення з реєстру.

Стосовно величини активів суттєвих змін порівняно з минулим роком не відбулося, зазначений показник становить 65,7 млрд гривень. Таким чином, не відбулося змін ні в розмірі прийнятних активів, ні щодо обсягу сформованих страхових резервів, а ліквідні активи навіть зросли з 14,9 млрд грн до 17,2 млрд гривень.

Аналізуючи обсяги бізнесу, слід зазначити про скорочення, зокрема в сегментах non-life (29%) та страхування життя (15%). У II кварталі 2022 року ці показники зменшувалися, проте страховики докладають усіх сил, аби налагодити ситуацію.

Операції щодо перестраховування скоротилися майже удвічі. Крім того, відбулося збільшення вимог до перестраховування з боку міжнародних страховиків.

«Зелена картка» стала певною підтримуючою силою страхового ринку країни, адже у період повномасштабних воєнних дій цей ринок виріс на 76 відсотків. Саме ризикові страховики склали найбільшу частку прибутковості галузі [3].

В цілому можна зробити висновок, що страховий ринок на сьогодні акумулює найефективніші інструменти захисту від зростаючої кількості небезпек і загроз. Проте наразі тенденції розвитку страхового ринку України свідчать про його нестабільність та залежність від деструктивних зовнішніх впливів.

Список використаних джерел:

1. Національний банк підбив підсумки роботи страхового ринку у першому півріччі 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku> (дата звернення 10.11.2022).
2. Законодавче регулювання страхової діяльності. URL: <https://buklib.net/books/24296/> (дата звернення 10.11.2022).
3. Золотарова О. В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні. *Економіка і держава*. 2017. № 11. С. 413–420.

Науковий керівник: **Мельник О. І.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Коверзнев Н.С.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Інформаційна безпека України – складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу, інших життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, доступ до достовірної та об'єктивної інформації, існує ефективна система захисту і протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів, у тому числі скоординоване поширення недостовірної інформації, деструктивної пропаганди, інших інформаційних операцій, несанкціоноване розповсюдження, використання й порушення цілісності інформації з обмеженим доступом;

Виокремлюють три рівня забезпечення інформаційної безпеки:

1. Рівень особи (формування раціонального, критичного мислення на основі принципів свободи вибору);

2. Суспільний рівень (формування якісного інформаційно-аналітичного простору, плюралізм, багатоканальність отримання інформації, незалежні потужні ЗМІ, які належать вітчизняним власникам);

3. Державний рівень (інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності державних органів, інформаційне забезпечення внутрішньої і зовнішньої політики на міждержавному рівні, система захисту інформації з обмеженим доступом, протидія правопорушенням в інформаційній сфері, комп'ютерним злочинам)

На сьогодні не прийнято закону, який би визначав концепцію державної інформаційної політики України. Відповідно, в країні не існує єдиного плану, єдиної державної позиції чи стратегії розвитку інформаційної галузі, а отже і забезпечення інформаційної безпеки.

Однією з основних загроз інформаційній безпеці ЗУ «Про основи національної безпеки» називає «намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації» [3].

До інших загроз віднесено:

- прояви обмеження свободи слова та доступу громадян до інформації;
- поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії;
- комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм;
- розголошення інформації, яка становить державну таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб та національних інтересів суспільства і держави.

Основними напрямками забезпечення інформаційної безпеки України є стійкість та взаємодія, для досягнення яких необхідним є виконання таких стратегічних цілей та завдань.

1. Протидія дезінформації та інформаційним операціям, насамперед держави-агресора, спрямованим, серед іншого, на ліквідацію незалежності України, повалення конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання національної, міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі та ненависті, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини

2. Забезпечення всебічного розвитку української культури та утвердження української громадянської ідентичності.

3. Підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності суспільства. Українське суспільство повинне бути захищене від деструктивного впливу дезінформації та маніпулятивної інформації, а медіасередовище - бути соціально відповідальним і функціонувати стабільно. За таких умов українське суспільство зможе більш ефективно протистояти державі-агресору та залишатися стійким перед широким спектром загроз, зокрема в інформаційній сфері.

4. Забезпечення дотримання прав особи на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, свободу вираження своїх поглядів і переконань, захист приватного життя, доступ до об'єктивної та достовірної інформації, а також забезпечення захисту прав журналістів, гарантування їх безпеки під час виконання професійних обов'язків, протидія поширенню незаконного контенту [1].

Підсумовуючи, можна сказати, що інформаційна безпека – державне завдання, яке полягає у відсутності загроз, які суб'єктивно сприймаються окремими особами та групами. Інформаційна безпека є однією з першочергових цінностей соціально-економічного розвитку держави, а в сучасних економічних умовах є важливою складовою забезпечення національної безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки" URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення: 05.10.2022 р.).

2. Міністерство інформаційної політики України : офіційний сайт <https://mip.gov.ua/content/pro-ministerstvo.html> (дата звернення: 05.10.2022 р.).

3. Інформаційна безпека України: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційна_безпека_України (дата звернення: 05.10.2022 р.).

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Нестерчук Т.В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Шарата М. В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

У сучасному світі страхова діяльність значно впливає на економічний та соціальний стан будь-якої країни. Вітчизняний ринок страхування України перебуває на стадії активного розвитку. У зв'язку з цим науковці приділяють увагу дослідженню напрямів та обґрунтуванню комплексу заходів щодо створення повноцінного страхового ринку. Вдосконалення функціонування страхового ринку дозволить підвищити рівень життя населення та сприятиме стабільному соціально-економічному розвитку держави.

Основними завданнями страхового ринку на сьогодні є [1]:

- сприяння стабільному функціонуванню суб'єктів господарювання в умовах невизначеності й ризику;
- забезпечення уповноважених органів інструментами економіко-страхової політики.

Для визначення стратегії розвитку страхової діяльності необхідно насамперед провести аналіз сучасного стану страхового ринку. Так, аналіз даних НБУ свідчить [2], що станом на 1 вересня 2022 р. на ринку працює 140 страховиків, 13 з яких – компанії зі страхування життя. Від початку війни з ринку пішло 5 страховиків-учасників сегменту non-life. В сегменті страхування життя склад учасників не змінився. Загальний обсяг активів та сформованих резервів страховиків порівняно з початком року (до військової агресії) майже не змінився і становив 65,7 млрд грн та 36,6 млрд грн відповідно. Прослідковується збільшення обсягів ліквідних активів – з 14,9 млрд грн до 17,2 млрд гривень. Відбулося скорочення підписань страхових премій в сегментах: non-life – на 29%; страхування життя – на 15 відсотків. Найприбутковішим полісом страхування стала «Зелена картка». Прибутковість за цим видом страхування зросла на 76% та становить 1,5 млрд гривень. Загалом у першому півріччі 2022 року в Україні 44% (або 7,6 млрд грн) страхових премій становило автострахування («автоцивілка», «Зелена картка», КАСКО) [2].

Негативними чинниками, що впливають на діяльність страхового ринку є: низька платоспроможність населення; недовіра населення до страхових компаній; слабкий розвиток інфраструктури страхового ринку; відсутність надійних довгострокових інструментів для розміщення страхових резервів; низький рівень капіталізації страховиків; недосконалість нормативно-правової бази у сфері страхування; надзвичайні обставини в країні та світі і т. д. Будь-яка кризова ситуація чи подія впливає на діяльність страхових компаній та повинна

бути врахована ними з метою формування позитивного фінансового результату та захисту населення країни [3, с. 621].

Проаналізувавши стан страхового ринку України та чинники, що на нього впливають, можна визначити напрями його стратегічного розвитку. Основними з них є: удосконалення нормативно-правової бази; створення єдиного реєстру страхових агентів; створення конкурентного середовища; застосування новітніх технологій; створення страховими компаніями зручних онлайн-додатків; модернізація фінансових інструментів; поширення реклами про страхові послуги в інтернет-ресурсах; сприяння розвитку страхового посередництва; вдосконалення організаційної структури ринку; створення умов для розвитку інфраструктури страхового ринку; врахування тенденцій і особливостей розвитку страхових ринків розвинених країн; підвищення якості страхового захисту; забезпечення страхового ринку висококваліфікованими кадрами; адаптація до нових викликів, спричинених COVID-19 та повномасштабною війною в Україні [4]. Важливим при цьому є забезпечення функціонування ринку нормативною базою без надмірного нагляду з боку держави та сумлінне виконання страховиками своїх зобов'язань.

Отже, забезпечення сталого розвитку та надійності страхового ринку можна досягти у випадку, якщо держава і страхові компанії будуть діяти скоординовано. Існування повноцінного страхового ринку є важливою умовою для підвищення добробуту населення та сталого економічного зростання. Поряд з цим вітчизняний страховий ринок має значний потенціал розвитку. Відтак, одним із пріоритетних напрямів фінансової політики держави має стати створення умов та нових можливостей ефективного розвитку ринку страхових послуг.

Список використаних джерел:

1. Лащик І., Кондрат І. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5. С. 105-112. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/66/894.pdf> (дата звернення 05.11.2022).
2. Національний банк підбив підсумки роботи страхового ринку у першому півріччі 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku> (дата звернення 05.11.2022).
3. Базилевич В.Д. Страхування: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. К. : Знання, 2008. 1019 с.
4. Проблеми розвитку страхування в Україні : науковий студентський збірник. Вип.3. / За заг. ред. проф. Плиси В. Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 174 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Probl_Rozv_Strakh_v_Ukr_Stud_Zbirn_2022.pdf (дата звернення 05.11.2022).

Науковий керівник: **Мельник О. І.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Коваль П.О.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ГЛОБАЛЬНІ СВІТОВІ ВИКЛИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ СУСПІЛЬСТВА

Ми живемо в часи глобальних змін людського способу життя, спілкування, бачення майбутнього і мислення. Все це зазнає впливу процесу глобалізації не лише культурної сфери суспільства, але і економічної та політичної сфери. Проте парадоксом процесу глобалізації став надмірно-швидкий розвиток з пошуком більш ефективних відповідей на глобальні виклики людства. Даний процес відбувається так швидко, що сфери суспільства, індустріалізація не встигають з пошуком відповіді на питання ефективного балансу між появою інновацій та збереженням культурних цінностей, екологічної безпеки, економічного рівня розвитку та багато інших, що призводить до пошуку відповідей на глобальні виклики. Актуальним на сьогодні постає питання визначеності глобальних ризиків та викликів, з пошуком шляхів та ресурсів їх подолання.

Проблему глобальних проблем та викликів у сферах людської діяльності було висвітлено у діяльності таких вчених: О. Шевченко, М. Мельник, І. Лещух, В. Сіденко та ін.

У період глобалізаційного розвитку суспільства в ХХІ столітті людство стикнулось з переліком глобальних проблем та ризиків, які вимагають ефективних дій світового масштабу. Такі дії, як: зміна клімату, зброя масового ураження, економічна криза, нестача питної води, урбанізація, приріст населення і багато іншого, все це призвело до загрози для людства у всьому світі, яку не здатні подолати окремо кожна країна для захисту своїх громадян.

Глобальні тренди в сьогоднішніх умовах змінюють вектор свого впливу і справляють визначальний вплив на економіку та потенціал ендегенного розвитку регіонів України з огляду на [1]:

- посилення поліцентричності, що призводить до загострення конкуренції між світовими центрами, перерозподілу ресурсів, ринків, сфер впливу та виникнення «ігор політичних союзів», основним мотивом яких є використання інструментів економічного тиску на країни й регіони в боротьбі за паливно-енергетичні ресурси та пошук нових джерел енергії;

- розширення протекціоністських тенденцій і глобальної асиметрії, спроби більш жорсткого захисту національних економічних систем, прагнення мінімізації залежності від імпортової продукції;
- зниження рівня функціональності міжнародних інститутів через появу нових проблем і завдань в умовах формування сучасних глобальних викликів;
- початок регіоналізації віртуальних мереж для захисту від кібератак, систем тотального стеження та «інформаційних воєн», і не тільки в частині безпосереднього проведення фінансово-економічних операцій, але й в інших видах і способах обміну інформацією.

Так, глобалізація світової економіки призвела до зростання транснаціональних компаній, які створюють глобальні виробничі мережі. Товари та послуги виробленими такими компаніями, реалізуються у всьому світі, що з однією сторони дає можливість споживачам купувати будь-яку продукцію в будь-якій країні, стираючи тим самим ринкові кордони, а з іншої це призводить до зменшення виробництва компаній інших країн, та змінення культурних індивідуальних цінностей таких країн.

За умов нової стратегії «комплексної інтеграції», яка визначає взаємозамінність окремих ланок ТНК та їхню мобільність, країни, що приймають, змушені постійно «доводити» свої переваги розміщення з метою залучення інвестицій транснаціональних фірм, а це виявляється зовсім непростою справою навіть для найуспішніших із них — нових індустріальних країн [2].

Вразливість глобальної фінансової системи було яскраво продемонстровано 11 вересня 2001 році у Нью-Йорку на світовій фондовій біржі, яка зазнала терористичного акту. Внаслідок чого був паралізований головний фінансовий центр США, що призвело до падіння на європейських фінансових ринках індексів, таких як: FTSE, DAX, CAC, Dow Jones та багато інших, котирування яких знизилося до 5%, а в деяких навіть до 15%, що стало одним з найбільших падінь світової економіки від впливу глобалізаційних факторів.

Отже, глобальні виклики на сьогодні є головним питанням не лише для окремої країни, але і для всього світу культурних, екологічних, політичних, економічних та інших сфер суспільства. Іншими словами, сучасне суспільство поступово перетворюється на суспільство глобальних викликів.

Глобалізація в собі несе як позитивні, так і негативні тенденції, проте як з історії можна зрозуміти, інколи такі глобалізаційні тенденції можуть створити фінансові та економічні кризи в усьому світі в масштабних величинах. Глобалізація як сама концепція не є проблемою, проте сам спосіб її реалізації та управління нею є досить проблематично.

Список використаних джерел:

1. Решетило В. П., Островський І. А. Глобальні виклики структурної модернізації економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2018. №23. С. 39-41.
2. Шевченко О. Глобальні виклики сучасності: проблема класифікації та пріоритезації. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2017. №1. С. 139.
3. Мельник М. І., Лещух І. В. Сучасні глобальні виклики та тренди: діагностика впливу на ендегенний розвиток регіону. *Регіональна економіка*. 2021. №3. С. 38.
4. Глобальні виклики світової економіки. URL: https://pidru4niki.com/finans/globalni_vikliki_svitovoyi_ekonomiki (дата звернення 22.10.2022).

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

Кузьмінська А.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ «ЗЕЛЕНА КАРТКА»

«Зелена картка» – це міжнародна система страхування, за якою власники автомобілів несуть відповідальність за шкоду, завдану третім особам внаслідок дорожньо-транспортної пригоди (ДТП). Система була створена в 1949 році за рекомендацією Робочої групи з автомобільного транспорту Комітету внутрішнього транспорту Європейської економічної комісії ООН.

«Зелена картка» діє в країнах, де обов'язковим є страхування цивільно-правової відповідальності автовласників. Обов'язковою умовою є створення в країні Національного бюро, до якого входять всі страхові компанії, що здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності автовласників, а також офіційно визнана законність вимог цієї системи. В Україні функції Національного бюро виконує Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ).

Міжнародний страховий сертифікат «Зелена картка» має уніфіковану форму в різних країнах. Його наявність є обов'язковою умовою для водіїв, які планують вирушити на власному автомобілі в закордонні поїздки в країни-учасниці міжнародної системи [1].

В Україні вартість поліса «Зелена картка» залежить від типу транспортного засобу, країни відвідування та терміну дії договору страхування. Страхувальник сам обирає термін страхування. Поліси видаються на мінімальний період – 15 днів – та максимальний період, що не перевищує 1 рік.

Ціна на страховий поліс «Зелена картка» встановлена МТСБУ і є однаковою для всіх страховиків [2]. В Україні вартість поліса «Зелена картка» на рік становить 6899 гривень (~210 євро) та 627 гривень (~20 євро) на місяць.

Вартість поліса автоцивілки в Німеччині – від 900 євро на рік та від 150 євро на місяць. У Польщі поліс коштуватиме близько 1800 злотих (~400 євро) на рік та 180 злотих (~40 євро) на місяць [2].

Виплата страхового відшкодування здійснюється на умовах, передбачених законодавством про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів країни, де сталася ДТП.

У кожній країні міжнародної системи існує Національне бюро, яке є єдиним компетентним органом, який займається всіма питаннями, пов'язаними з відшкодуванням збитків, заподіяних недбалістю водіїв-нерезидентів на території такої країни [1].

Поведінка особи у разі дорожньо-транспортної пригоди в Україні, яка може бути підставою для страхового відшкодування, визначена статтею 33 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». Зокрема, учасники ДТП зобов'язані:

1 – дотримуватися передбачених правилами дорожнього руху обов'язків водія, причетного до ДТП;

2 – вжити заходів щодо запобігання чи зменшення подальшої шкоди;

3 – розповісти один одному про себе, своє місце проживання, назву та адресу страхової компанії, надати інформацію про страхові поліси;

4 – невідкладно (не пізніше трьох робочих днів з дня настання ДТП) у письмовій формі до страховика, з яким укладено договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, надати повідомлення про ДТП та інформацію про місцезнаходження транспортного засобу та пошкодженого майна, контактні телефони та свою адресу. Якщо водій транспортного засобу виправдано не може виконувати покладені на нього обов'язки, він повинен це довести [3].

Якщо протягом трьох днів без поважних причин страхувальник не повідомив свого страховика про нещасний випадок, страховик має право вимагати відшкодування витрат страхувальника після заподіяння шкоди третій особі.

В умовах воєнного стану в Україні запроваджено онлайн-оформлення полісів «Зелена картка» через генерування відповідних pdf-файлів. Країни-члени системи «Зелена картка» визнають українські поліси в електронному вигляді, та їх можна пред'являти з будь-якого гаджета.

Список використаних джерел:

1. Міжнародна система автомобільного страхування «Зелена картка». МТСБУ. URL: https://mtsbu.ua/ua/green_card/80365/ (дата звернення: 20.10.2022).

2. Що таке поліс «Зелена картка» та як його оформити? URL: <https://cutt.ly/OMBvTzy> (дата звернення: 20.10.2022).

3. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text> (дата звернення: 20.10.2022).

4. Розпорядження Нацкомфінпослуг від 09.04.2019 №538. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0544-19#Text> (дата звернення: 20.10.2022).

5. Про деякі питання здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Постанова НБУ від 30.05.2022 № 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0108500-22#Text> (дата звернення: 20.10.2022).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**, асистент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Малашенко О.О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Сучасний етап розвитку міжнародного ринку страхування опинився під навантаженням різних факторів впливу, тому необхідно забезпечити такий рівень змін, тенденцій до розвитку галузі страхування, щоб належним чином захистити як страхові компанії від негативних факторів, так і надати відповідний страховий захист страхувальникам.

Теоретичні та практичні аспекти формування та розвитку світового ринку страхових послуг досліджували у своїх працях закордонні та вітчизняні науковці, до числа яких належать К. Ю. Винокурова [4], Р.В. Пікус [4], Н. В. Ткаченко [5], Є. І. Войнова [6] та ін.

Страхова галузь є важливим джерелом розвитку національних економік індустріально розвинених країн світу, оскільки міжнародні страхові компанії мобілізують значні грошові кошти та здійснюють інвестування значної їх частини в національну економіку, що дозволяє розглядати їх як потужних інвесторів.

Якщо розглядати фактори, які вплинули на світовий ринок страхування, а також нові виклики, то можна виділити: тероризм, глобальні техногенні катастрофи, проблема біженців, світові фінансові кризи, епідемії, військові дії та ін.

Задля вирішення багатьох проблемних сучасних викликів, почалась зміна структури світового ринку страхування. Міжнародні компанії почали входити на національні ринки, водночас національні компанії намагаються вийти на ринок міжнародного страхування. Серед основних тенденцій сучасного

розвитку можна виділити глобалізацію, інформатизацію надання страхових послуг, появи ринку мікрострахування, поглиблення співпраці між банківським сектором, туристичною галуззю та страховими компаніями.

Відповідно до прогнозів, порівнюючи позиції розвинутих країн та країн з перехідною економікою в галузі страхування життя та іншого страхування необхідно зазначити, що сектор страхування життя в країнах, що розвиваються у 2017-2025 р. збільшиться на 128 млрд дол. США [1]. Також в останні роки відбувається тенденція поступового завоювання ринку страхування країн, що розвиваються азійськими компаніями, особливо китайськими.

Страховий ринок Японії відрізняється високим ступенем концентрації. Попри привабливість японського ринку для іноземних страховиків, доступ на нього отримали деякі: частка іноземних страховиків становить 7,7% в секторі страхування життя і 4,7% в секторі іншого страхування, ніж страхування життя [3].

Китайський страховий ринок, будучи одним з тих ринків світу, що найбільш стрімко розвиваються, останнім часом продовжує демонструвати позитивні результати реформ в даній галузі й прихильність принципам ринкового механізму [3].

Одночасно, рівень розвитку американських компаній повільно, але показує падіння. Це викликано, як витісненням з деяких країн американських компаній китайськими компаніями, так і розвитком страхового ринку латиноамериканських країн.

Якщо звернути увагу на тенденції розвитку міжнародних страхових ринків, слід відзначити, то зараз значного поширення у світі набула практика мікрострахування, сутність якої полягає в захисті населення з низькими та нестабільними доходами в обмін на регулярні страхові платежі, пропорційні ймовірності настання ризиків. Слід зазначити, що мікрострахування розглядається як величезний за обсягом невикористаний сегмент росту страхового бізнесу.

Отже, сучасний етап розвитку страхування демонструє тенденцію до глобалізації світового ринку страхування. Відтак, перспективами подальших досліджень щодо розвитку міжнародного страхового ринку є питання використання провідних інформаційних систем і технологій у страхуванні.

Список використаних джерел:

1. Munich Re Group. Insurance Market Outlook for 2017/2018. URL: <https://cutt.ly/CNAnkyy> (дата звернення: 28.10.2022).
2. Воробйов Є. М., Казакова Н. А., Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І. *Вісник Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. Харків: Університетська книга, 2017. URL: <https://cutt.ly/qNAHdPc> (дата звернення: 28.10.2022).
3. В. В. Карцева, С. П. Прасолова. *Інститути міжнародного страхового ринку*. Київ: Навчальний посібник, 2020. URL: <https://cutt.ly/zNAFv8G> (дата звернення: 28.10.2022).

4. Пікус Р. В., Винокурова К. Ю. Особливості розвитку страхового ринку в умовах інформаційного суспільства. *Економіка та держава*. 2020. URL: <https://cutt.ly/ENAX0Ft> (дата звернення: 28.10.2022).
5. Ткаченко Н. В. Нові погляди на розвиток ринку страхових послуг. *Економічний дискурс*. 2020. Вип. 2. С. 183-184.
6. Войнова Є. І. Світовий ринок страхових послуг. 2016. URL: <https://cutt.ly/INANtFO> (дата звернення: 28.10.2022).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**, асистент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

СЕКЦІЯ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Гончар Є.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

INSURTECH ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Insurtech ґрунтується на переконанні, що страхова галузь є готовою для інновацій та змін. Insurtech досліджує напрями, якими великі страхові компанії мають менший стимул користуватися. Наприклад, пропонуючи надзвичайно налаштовані поліси, соціальне страхування та використання нових потоків даних з пристроїв для динамічного визначення премій, відповідно до спостережуваної поведінки.

Що стосується традиційного страхування, деякі люди платять більше, ніж вони повинні, виходячи з базового рівня даних, які використовуються для групування людей. Серед іншого, Insurtech намагається безпосередньо розв'язати цю проблему з даними та аналізом. Використовуючи вхідні дані від усіх видів пристроїв, у тому числі відстеження геолокації автомобілів до трекерів активності, ці компанії створюють більш чітко окреслені групи ризиків, дозволяючи продукції мати більш конкурентоспроможні ціни [1].

Також до кращих моделей ціноутворення, стартапи insurtech випробовують свої ідеї на низці потенційних кардинальних змін. До них відноситься використання штучного інтелекту (ШІ), для розв'язання завдань брокерів і пошуку правильного поєднання полісів для повного покриття особи.

Існує також інтерес до використання додатків для об'єднання різних полісів на одну платформу для управління та моніторингу, створення страхування на вимогу для мікроподій, як-от позичання автомобіля друга, і прийняття однорангової моделі для створення обох індивідуальне охоплення групи та стимулювання позитивного вибору через групові знижки [2].

Insurtech відіграє важливу роль у зміні способів застосування та оплати покриття кількома різними способами:

1. Insurtech покращує клієнтський досвід. Використовуючи технології, клієнти більше залучаються до вибору свого покриття, розуміння своїх потреб і отримання персоналізованого обслуговування. Замість того, щоб їхати до філії чи розмовляти з представником, майбутнє insurtech рухається до самообслуговування онлайн-угод, де клієнти мають вибір каналу взаємодії.

2. Insurtech сприяє ефективності. Особи, які шукають поліси та власники полісів, часто можуть досліджувати та вивчати варіанти за допомогою Інтернету та програм. Не чекаючи робочих годин або вільного представника,

багато страхових компаній надають користувачам можливість швидко отримувати доступ до потрібної інформації, не загрузаючи в процесах.

3. Insurtech підкреслює індивідуальність. Завдяки інноваційному характеру збору інформації та обробки даних тепер доступно багато нових інструментів, які дозволяють краще зрозуміти справжні потреби кожної людини. Це не тільки покращує ціноутворення, але й забезпечує більш надійне та послідовне покриття на основі історичних даних.

4. Insurtech покращує гнучкість. Сучасні пропозиції страхових технологій, швидше за все, матимуть гнучкі, індивідуальні, короткострокові плани або плани з можливістю передачі. Замість того, щоб укладати довгострокові угоди, insurtech, швидше за все, надасть людям конкретне покриття для конкретних потреб протягом певного періоду.

5. Insurtech знижує експлуатаційні витрати. Традиційні страхові компанії покладалися на фізичні підприємства, що вимагало фізичної праці. Тепер страхові компанії можуть працювати дистанційно, а співробітники спілкуються з клієнтами по всьому світу. Операційна модель онлайн-компанії схожа на скімер з меншими накладними витратами.

6. Insurtech може зменшити шахрайство. Використовуючи дані, аналітику, аналіз тенденцій і машинне навчання, страхові компанії можуть виявити шахрайські дії, якщо в даних виникнуть невідповідності. Крім того, великі дані також можуть виявити потенційні лазівки, які страховики можуть спробувати закрити, щоб уникнути експлуатації [3,4].

Таким чином, Insurtech полегшує клієнтам купівлю страхових продуктів, включаючи страхування життя та поліси для малого бізнесу. Дана технологія дозволяє клієнтам шукати та купувати страховку в Інтернеті, не співпрацюючи зі страховими агентами та не відвідуючи офіс, що значно економить ресурси та час.

Список використаних джерел:

1. Айзексон В. Інноватори : як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. Київ. Видавництво Наш формат. 2017. 488 с.
2. Цифрова агенда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти цифровізації України до 2020 року. URL : <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
3. Гройсман В. Цифрова економіка здатна стрімко підвищити ВВП. *Новини економіки*. 2017.
4. Криворучко О. С., Краус Н. М. Імперативи формування та доміанти розвитку цифрової економіки у сучасному парадигмальному контексті. Парадигмальні зрушення в економічній теорії XIX ст. : зб. наук. пр. за матеріалами III Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 лист. 2017 р. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. С. 681-685.

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Каземирчик К.С.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОЄКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Для того, щоб підприємство могло розпочати або розширити, в значних обсягах, свою діяльність, воно має акумулювати значний капітал, який буде інвестовано. Підприємство може застосувати внутрішні можливості для здійснення інвестицій, але зазвичай їх недостатньо або для їх накопичення потрібно дуже багато часу. В даних умовах є більш ефективних, хоча й більш ризиковим, залучення зовнішнього фінансування. Є багато різних способів отримати фінансування із зовнішніх джерел, кожне з яких має свої особливості та критерії, за якими проходить оцінка конкретного джерела. Традиційно підприємства, щоб залучити кошти, беруть довгострокові кредити в банках, виходять на біржі з акціями підприємства, укладають угоди щодо інвестицій в підприємство в цілому, намагаються отримати бюджетне фінансування. Більш інноваційним підходом, який осмислює вітчизняна економічна наука, є проєктне фінансування, головною особливістю якого є залучення коштів не в підприємство в цілому, а в конкретний самодостатній та самоокупний інвестиційний проєкт.

Для України проєктне фінансування є цікавим як додатковий механізм залучення коштів у конкретний проєкт з мінімізацією чинника платоспроможності платника, бо завдатком є інвестиційні потужності, при чому інвестор при вкладанні коштів усвідомлює всі ризики проєкту.

Суб'єктом фінансування інвестиційного проєкту у випадку проєктного фінансування може бути будь-хто: держава, юридична особа, фізична особа. Серед юридичних осіб найбільш розповсюдженими інвесторами є: банки, венчурні фірми, інвестиційні фонди тощо. Вкладники об'єднують кошти для фінансування конкретного проєкту, у всіх інших сферах вони можуть ніяк не взаємодіяти між собою.

Проєктне фінансування може охоплювати значне розмаїття відносин вкладників між собою щодо вкладання коштів, розподіл прибутку, взаємних прав та обов'язків, відносин між автором проєкту та вкладниками щодо умов вкладання, ролі автора у реалізації проєкту та його частки у капіталі та прибутках, відносин між головним менеджером або управлінською компанією з усіма учасниками проєкту. При цьому і вкладники, і менеджери проєкту можуть бути як фізичними особами, так і юридичними особами різних форм власності [1].

Така взаємодія може бути дуже продуктивною, але необхідно зробити складну та значну роботи щодо встановлення прав і обов'язків кожного

учасника проекту, що є складним з юридичної точки зору. Також чим більше інвестиційний проект і чим більше він включає учасників різних правових форм, тим складнішими є розрахунки, облік і звітність такого проекту перед вкладниками. Але, при всіх складнощах, саме така взаємодія може забезпечити життєздатність великого проекту і дотримання прав і інтересів всіх учасників, що дозволяє залучити більше коштів у проект.

Перевагами проектного фінансування у порівнянні з іншими видами фінансування наступні:

- індивідуальний підхід до проекту, можливість встановлення гнучких правил;
- в більшості випадків платоспроможність платника є менш важливим чинником ніж можливості та вартість самого проекту;
- вкладники можуть обрати головного менеджера проекту або залучити управлінську компанію;
- можливість залучення коштів із різних джерел на кожному етапі;
- інвестори та управлінська компанія заздалегідь знають можливості проекту, прогностичні показники діяльності, можуть порівнювати його поточний стан із пановим;
- інвестори мають можливість вкладатись саме в конкретний проект, а не підприємство в цілому;
- можна встановити гнучкий графік виплат вкладникам, за яким на початку проекту виплати є низькими, що є плюсом для дебітора, але на кінець проекту виплати стрімко зростає, що приносить вигоду кредиторам. В результаті такий графік підвищує життєздатність проекту, зменшує грошовий тиск на початковому етапі, але при цьому захищає інтереси інвесторів [2].

Проблемами впровадження проектного фінансування в Україні можна поділити на 2 групи:

- 1) проблеми інвестиційної діяльності в цілому:
 - недостатньо розвинений внутрішній ринок інвестицій;
 - політична та економічна нестабільність;
 - нестабільність валютного курсу та складність обслуговування боргів у валюті;
 - обмеження Національного банку щодо обсягів інвестування;
 - низька питома вага довгострокових пасивів у балансах банків, що заважає здійснювати їм надавати довгострокові кредити у великих обсягах;
- 2) проблеми саме проектного фінансування:
 - відсутність у законодавстві терміну «проектне фінансування» та регулювання даної діяльності як окремої цілісної категорії;
 - нерозвинена інституційна основа для здійснення проектного фінансування;
 - відсутність досвіду у банківських та фінансових організаціях щодо здійснення проектного фінансування [3];

Отже, проектне фінансування є гнучким інструментом, який дозволяє залучити ресурси для здійснення інвестицій із різних джерел. Даний інструмент є здатний бути ефективним засобом акумулювання та застосування капіталу із метою розвитку та отримання вигоди від конкретного проекту. Але слід зазначити, що рівень розвитку нормативної та інституційної основ здійснення такої діяльності в Україні знаходиться на початковій стадії.

Список використаних джерел:

1. Лаврик О.Л., Пономаренко Р.М. Проектне фінансування і його роль у сучасній економіці України. *Економічний аналіз*. 2017. № 4. С. 139-144.
2. Демчук Н.І., Дуброва Н.П. Проектне фінансування в Україні в умовах глобалізації. *Економіка АПК*. 2010. № 11. С. 27-33.
3. Музхер Хуссеін Музхер Марван. Проблеми та перспективи розвитку державної політики у сфері банківського проектного фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 23. С. 151-156.

Науковий керівник: **Боднар О.А.**, канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Кємова Я.Р.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Сьогодні здатність банків адаптуватися до нестабільних ринкових умов, яка, безсумнівно, визначається не лише зростаючим значенням технологій, а й тенденціями, пов'язаними з прогресуючою глобалізацією, є однією з важливих детермінант їх розвитку. Тому банки помічають необхідність постійно вдосконалювати свої продукти та створювати нові, все більше і краще задовольняти потреби своїх потенційних клієнтів. На практиці це відбивається у впровадженні ними різного роду інновацій. [1]

Категорія інновації є міждисциплінарною категорією, яка аналізується з багатьох дослідницьких точок зору, про що свідчить різноманітність визначень цього поняття або спроби диференціації його основних типів. [2]

Інновації виникають, коли одночасно змінюються умови функціонування даного суб'єкта, а також покращення його становища впроваджують нові ідеї, рішення та інструменти.

Вони характеризуються креативністю, різними рішеннями та більшою зручністю використання, що, безсумнівно, пов'язано з їх поширенням на практиці.

Для правильного функціонування банків, як конкретного виду бізнесу, що діє на фінансових ринках, безсумнівно, має важливе значення - фінансові інновації. Вони називаються фінансовими послугами, які є обов'язковими та представляють певній групі клієнтів нових продуктів, з метою впровадження та вдосконалення як нових інструментів в організаційних структурах, так і впровадження сучасних технологій та інформатизації. [3]

Саме завдяки розвитку та використанню фінансових інновацій фінансовий сектор посідає чільне місце в структурі фінансових та економічних систем у всіх країнах світу. Сьогодні в економічній теорії ще відчувається нестача фундаментальних досліджень, які б точно охарактеризували таке поняття, як «фінансова інновація», що зумовлено його складністю та багатоаспектністю. [4]

Різноманітність інтерпретацій концепції фінансових інновацій, специфіка механізмів їх створення та впровадження призводять до того, що вони визнаються відповідно до різних класифікаційних критеріїв. Найбільш важливими з них - джерела інновацій, фактори, що впливають на процес створення та впровадження інновацій, мотиви використання інновацій, елементи фінансової системи, в яких з'являються інновації, типи інновацій, ефекти застосування інновацій, момент виникнення інновацій, базовий інструмент, який в свою чергу поділяється на:

- інструменти розширення ринку, які збільшують ліквідність фінансових ринків, покращують доступність коштів для суб'єктів, які шукають кошти, фінансові можливості і дозволяють використовувати нові інвестиційні можливості для організацій, що мають фінансові надлишки;

- інструменти управління ризиками, які дозволяють передавати фінансовий ризик тим організаціям, які характеризуються меншою відразою до ризику або вони краще підготовлені, щоб впоратися з ним. [5]

Специфіка функціонування банків і нематеріальність пропонованих ними продуктів призводить до того, що банки для створення конкурентних переваг все частіше використовують інновації. Прийняття інновацій як фактора конкурентоспроможності визначається багатьма передумовами, а саме:

- інновації містять елемент новизни і зміни, тому вони динамічні і креативні;

- інновації є фактором, пов'язаним з іншими факторами, що визначають зростання конкурентоспроможності, що віддає перевагу ефективності діяльності банку;

- вплив інновацій на інші фактори конкурентоспроможності, як правило, має позитивний характер;

- інновації впливають на формування ринкового попиту.

Впровадження різних видів фінансових інновацій банками приносить багато переваг. Це знаходить своє відображення в зростанні числа клієнтів, підвищенні їх задоволеності, а також дає можливість диверсифікувати ризики здійснюваної діяльності і сприяє зростанню прибутковості банку. Крім того, впровадження фінансових інновацій в банках також приносить ряд переваг для навколишнього середовища, в якій вони функціонують. [6]

В даний час адаптація банків як до постійно мінливого середовища, так і до потреб і очікувань клієнтів є проявом їхньої творчості. Таким чином, банки, щоб розвиватися і зберігати високі конкурентні позиції на ринку, повинні мати здатність створювати зміни. Джерелом цих змін є саме фінансові інновації, які характеризуються високим рівнем сучасності та конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Алексеєнко Л. Фінансові технології забезпечення стабільності страхового ринку в контексті забезпечення фінансової стабільності. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 19. Ч. 1. С. 126–129.
2. Науменкова С. Фінансова інклюзивність та проблеми забезпечення доступу населення до базових фінансових послуг в Україні. Вісник Національного банку України. 2014. № 11. С. 31–37.
3. Пантелєєва Н. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики, та загрози. Вісник Класичного приватного університету. 2017. Вип. 3(03). С. 68–73.
4. Онищенко Ю. Еволюція теоретичних підходів до визначення дефініції «цифрова економіка». Бізнес-навігатор. 2018. Вип. 6(48). С. 9–13.
5. Francesca A. and Bruno R. Financial Innovation in Banking (2009) URL: <https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137530943>
6. Gabriela B. The impact of financial innovation on banking regulation. Evidence from the global financial crisis (2011) URL: https://www.researchgate.net/publication/227489705_The_impact_of_financial_innovation_on_banking_regulation_Evidence_from_the_global_financial_crisis

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв

Сизоненко Ю.С.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ЕЛЕМЕНТИ КОМПЛЕКСУ БЕНЧМАРКІНГУ ЯК ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічну безпеку можна представити як стан захищеності національної економіки від зовнішніх та внутрішніх загроз, що забезпечує поступальний розвиток суспільства, його економічну та соціально-політичну стабільність, незважаючи на наявність несприятливих зовнішніх та внутрішніх факторів [1].

Оцінюючи важливість економічного терміну, слід уточнити, що економічна безпека в цілому держави є складною соціально-економічною дефініцією, яка при своїй складній історичній трансформації, відображає багатогранний спектр змінних ринкових умов матеріального виробництва, внутрішніх та зовнішніх загроз, що впливають на економічну безпеку держави в загалом та економічну безпеку підприємства.

Стан продуктивних сил та соціально-економічних відносин впливає на формування та забезпечення економічної безпеки, при цьому також важливий вплив має ступінь досягнення науково-технічного прогресу, розвитку НДДКР, рівень цифрового впливу та розвитку цифрової економіки.

У зв'язку з цим можна стверджувати, що матеріальною основою економічної безпеки держави є розвинені продуктивні сили, здатні забезпечити розширене відтворення та цивілізоване життя громадян. Економічна безпека держави тісно пов'язана з поняттями «розвиток» та «стійкість» економіки.

Економічна безпека підприємства зумовлює здатність підприємства розвиватися, підвищувати свою конкурентоспроможність та конкурентоспроможність своєї продукції, підтримувати свої позиції на конкурентних ринках та характеризує силу та економічний потенціал підприємств для протидії негативному впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Водночас економічна безпека компанії відображає умови її захисту від будь-яких загроз, які досягаються за рахунок використання існуючих та потенційних ресурсів компанії з метою забезпечення її безпечної роботи у довгостроковій перспективі.

Провідним пріоритетом у формуванні конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності є економічна безпека підприємства. Важливою перевагою в розвитку цифрової економіки є той факт, стрімкий розвиток і широке впровадження цифрових та інноваційних інформаційних технологій сприяє підвищенню ролі економічної безпеки як одного з факторів успішного функціонування бізнесу [2].

При формуванні маркетингової стратегії розвитку підприємств, коли комплекс маркетингу повністю трансформується, відповідно до впливу

факторів ринкових умов, що змінюються, виникає актуальна потреба застосування та впровадження інноваційних технологій маркетингу. Однією з таких сучасних технологій у маркетинговій діяльності є бенчмаркінг [3].

Бенчмаркінг спрямований, перш за все, на пошук та вивчення найкращих методів та способів прийняття маркетингових рішень з метою покращення та вдосконалення діяльності підприємства, підвищення рейтингових показників та виходу на зарубіжні ринки. Реалізація нанотехнологій та застосування успішних бізнес-рішень є основним елементом бенчмаркінгу.

Насамперед на даному етапі наукового дослідження слід виділити елементи комплексу бенчмаркінгу як основи соціально-економічної безпеки підприємства.

Основними елементами комплексу бенчмаркінгу як основи соціально-економічної безпеки підприємства є:

- стратегічний бенчмаркінг, функціонування якого полягає у формуванні процесу створення умов для повної відповідності корпоративній стратегії за умов корпоративної колаборації підприємств стандартам універсальної практики довгострокових стратегій у діяльності підприємств;
- оперативний бенчмаркінг спрямований на маркетингові дослідження та використання інноваційних інструментів тактичної діяльності підприємств;
- операційний бенчмаркінг створює всі умови для організації детального аналізу на основі сучасних технологій здійснення аналізу та спрямований на вдосконалення процесу аналізу, обробки та оцінки результатів бенчмаркінгу.

В результаті проведення бенчмаркінгу складається програма дій, яка є індивідуальною для кожної компанії. Виділимо кілька варіантів, які може вибрати компанія після проведення бенчмаркінгу:

1. Компанія приймає рішення працювати краще та досягти рівня компанії-лідера. У цьому випадку потрібні високі витрати на інновації, впровадження нової системи продажів та можливо також підвищити рівень корпоративної культури та (або) внести зміни до організаційної структури компанії.

2. Копіювання конкурентів. В принципі, це досить легкий та поширений спосіб в окремих країнах, але він не дозволить компанії стати лідером у своїй ніші, а також може призвести до неефективного подальшого розвитку компанії.

3. Розробка стратегії випередження конкурентів з урахуванням результатів оцінки інформації, отриманої під час маркетингового дослідження.

4. Принципово новий підхід у діяльності компанії, тобто на основі бенчмаркінгу компанія може ухвалити рішення про диверсифікацію бізнесу [4].

Перспективними напрямками наукового дослідження є проведення моніторингу сучасного стану розвитку бенчмаркінгу, поведінка оцінки впливу

факторів на розвиток архітектури бенчмаркінгу, адаптація бізнес-процесів в організації бенчмаркінгу, організація бізнес-моделювання процесів взаємодії у сфері бенчмаркінгу з урахуванням таких елементів, як культура праці, поведінки, управління.

Список використаних джерел:

1. Г. В. Лещук. Концепція бенчмаркінгу в системі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів. *Інтелект XXI*. 2019. № 2. С. 100-105.
2. Н. П. Савчук. Обґрунтування доцільності використання інструментарію бенчмаркінгу для підвищення ефективності малого та середнього бізнесу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки*. 2020. № 1. С. 79–92.
3. О. М. Бондарчук, Г. В. Темченко, К. О. Астаф'єва. Використання принципів бенчмаркінгу для забезпечення підвищення ефективності діяльності. *Ефективна економіка*. 2021. № 3.
4. Л. А. Панкратова, О. В. Макушок, В. В. Бобко. Бенчмаркінг як інструмент управління ефективністю підприємства в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. 3. С. 87-91.

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, д-р. екон. наук,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Фещенко Я. Б.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СТРАХУВАННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна, що триває в Україні, спричиняє значні руйнування, завдає шкоди майну та інфраструктурі, викликає кризові явища в економіці. Природним є прагнення фізичних та юридичних осіб завчасно уникнути збитків, заподіяних унаслідок дії сторонніх обставин, до яких належить і війна.

До універсальних способів мінімізації ризиків традиційно належить страхування. Разом з тим, війна та бойові дії вносять принципові корективи і до стану справ у сфері страхування [1].

Але, незважаючи на війну, ринок страхування продовжує працювати. Більшість страховиків організували свою роботу, здійснивши евакуацію співробітників у безпечніші регіони, забезпечивши віддалену роботу персоналу, збереження технічних засобів та баз даних. Водночас страхові компанії зіштовхнулися з серйозними викликами.

Сьогодні на ринку нон-лайф працює 132 страхові компанії, а це 89% страхового ринку за обсягами діяльності, які продовжують своєчасно і в повному обсязі виконувати власні зобов'язання за договорами страхування та навіть укладати нові договори.

Фінансова спроможність страховиків під час дії воєнного стану прямо залежить від якості та структури їх активів і запасу капіталу у довоєнний період. Усі компанії потерпають від військових дій на території України. Так, суттєво знизилися обсяги продажів, особливо через роздрібні канали, є багато запитів від клієнтів на відтермінування чергових платежів та розірвання договорів страхування.

На страховому ринку сьогодні працюють 13 страховиків зі страхування життя. Усі вони провадять діяльність, обслуговують клієнтів та здійснюють страхові виплати.

Водночас компанії повідомляють про значне зниження надходжень страхових платежів, фіксуються обмеження в діяльності компаній, пов'язані зі складнощами організації зв'язку та роботи персоналу, ускладненим доступом до офісів та оригіналів документів. Усе це ускладнює здійснення страхових виплат, особливо внаслідок смерті осіб, застрахованих на окупованих територіях [3].

Сьогодні компанії адаптували ковідний досвід – більшість процесів як внутрішніх, так і з обслуговування клієнтів уже були налаштовані на дистанційний режим [2].

Страховики продовжують працювати та надають усю можливу сервісну підтримку клієнтам. В умовах дії воєнного стану компанії намагаються

максимально спростити процедури врегулювання подій – документи та заяви приймаються дистанційно. Також у деяких компаніях подовжені терміни щодо оплати чергових страхових внесків та розширені можливості клієнтів отримати компенсацію у разі самостійної організації та оплаті медичних послуг по добровільному медичному страхуванню [4].

Наразі страхування життя в Україні працює практично так само, як і до війни. Страхові виплати отримують як клієнти, що залишилися в Україні, так і ті, хто вимушено виїхав за кордон. Адаже в угодах зі страхування життя територією покриття ризиків зазвичай є цілий світ – за виключенням регіонів, що підпадають під певні санкції. У life-страхуванні сам факт війни, перебування застрахованої людини в зоні військового конфлікту або необхідність тимчасової релокації до іншої держави не є причиною для відмови у виплаті.

Водночас, подія зазвичай не може бути визнана страховою, якщо вона відбулася безпосередньо або опосередковано внаслідок військових дій. Такими є правила більшості стандартних договорів страхування життя [5].

Страхова компанія може і відмовити у виплаті під час дії воєнного стану. Класичним винятком в українських і міжнародних договорах страхування є пошкодження або майнові збитки, які відбулися внаслідок воєнних дій чи знарядь війни. Для таких ризиків існує окремий страховий продукт, але він непопулярний через високу вартість. Тобто, все, що стосується куль, ракет, мін, осколків, ударних хвиль тощо і пошкоджень/поранень, спричинених ними, автоматично потрапляє в категорію винятків. За таких умов страхова компанія гарантовано відмовить у виплаті.

Окрім того, договори страхування не діють у зоні проведення бойових дій і на тимчасово окупованих територіях. Це стало нормою українського страхового ринку з 2014 року.

З 1 липня 2022 р. в Україні запрацювали нові ліміти по Автоцивілці. Розмір максимальної виплати на одного потерпілого за пошкодження майна становлять до 160 тис. гривень. А за шкоду, заподіяну здоров'ю чи життю потерпілому – до 320 тис. гривень.

Також збільшився максимальний ліміт виплати за Європротоколом. Його можна оформити самостійно, не викликаючи поліцію, якщо немає потерпілих, а учасники ДТП не мають претензій до спрощеної процедури оформлення аварії. За таким варіантом страхові компанії можуть відшкодувати до 80 тис. гривень.

Страхові компанії проводять виплати по КАСКО за стандартною процедурою, яка діяла й у мирний час. Тобто страховик спочатку вивчає матеріали справи, а потім вирішує щодо виплати. Винятками є події, які так чи інакше пов'язані з війною: кулі, снаряди, ударні хвилі тощо. Більшість СТО, з якими зазвичай співпрацюють страховики, зараз не працюють, тому виплати проводяться за рахунок власника автомобіля [2].

Щодо міжнародної автоцивілки, то НБУ рекомендує громадянам України, які виїжджають за кордон на власному автомобілі, придбати поліс «Зелена картка». Сьогодні укласти договір міжнародного страхування «Зелена картка» можна зі знижкою 50% в українських страховиків. Вартість полісу залежить від типу транспортного засобу, країни відвідування та терміну дії договору страхування. Поліси видаються на мінімальний строк – 15 днів, максимальний – не перевищує 1 рік [6].

Що стосується туристичного страхування, то слід зазначити, що якщо на початку повномасштабної війни українців впускали в інші країни без туристичної страховки, то наразі поліс є необхідним. Такий вид страхування й досі є обов'язковим для подорожей світом і Європою, якщо особа не стає на облік як біженець [2].

Отже, незалежно від введення в Україні воєнного стану договори страхування є чинними та продовжують діяти зі стандартними форс-мажорними обставинами. Станом на сьогодні воєнні ризики не покриваються, а зона бойових дій і тимчасово окуповані території нашої держави виключаються із зони покриття.

Список використаних джерел:

1. Страхування під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/> (дата звернення: 05.11.2022).
2. Які страхові виплати можна отримати під час війни. URL: <https://finance.ua/ua/insurance/strahovi-vyplaty> (дата звернення: 05.11.2022).
3. Під час дії воєнного стану ринок страхування продовжує працювати – результати опитування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voennogo-stanu-rinok-strahuvannya-prodovjuje-pratsyuvati--rezultati-opituvannya> (дата звернення: 05.11.2022).
4. Страхування під час воєнного стану. Питання та відповіді. URL: <https://uniqa.ua/ru/blog/strakhuvannya-pid-chas-voennogo-stanu-pitannya-ta-vidpovidi/> (дата звернення: 05.11.2022).
5. Заради життя: як працює ринок life-страхування під час війни. URL: <https://speka.media/zaradi-zittya-yak-pracyuje-rinok-life-strahuvannya-pid-cas-viini-937m1v> (дата звернення: 05.11.2022).
6. Громадянам, які виїжджають за кордон на власному автомобілі, необхідно мати поліс «Зелена картка». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/gromadyanam-yaki-viyjdjayut-za-kordon-na-vlasnomu-avtomobili-neobhidno-mati-polis-zelena-kartka> (дата звернення: 05.11.2022).

Науковий керівник: **Мельник О.І.**, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

СЕКЦІЯ «ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Боднар О.А.,

канд. екон. наук, доцент

*кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет*

Казновська І.Д.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ ЯК УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Важливість інновацій та розроблення нових рішень, які використовують розширену аналітику, цифрові технології та нові платформи доставки, набувають усе більшого значення. Оскільки технології продовжують розвиватися, банківський сектор продовжує прискорювати свої інвестиції в інновації та цифрові вдосконалення.

На сучасному етапі розвитку банківських інновацій саме фінансові технології займають чи не найбільшу нішу, при цьому ринок відрізняється швидким розвитком інноваційних технологій. Сьогодні банківський бізнес активно починає вкладати кошти в розвиток сучасних технологій з метою наздогнати за цим показником інноваційні організації. Для унаочнення розглянемо перелік технологій, що матимуть значний вплив на перетворення способу надання фінансових послуг протягом 2021-2022 рр., що наведенні на рис.1.

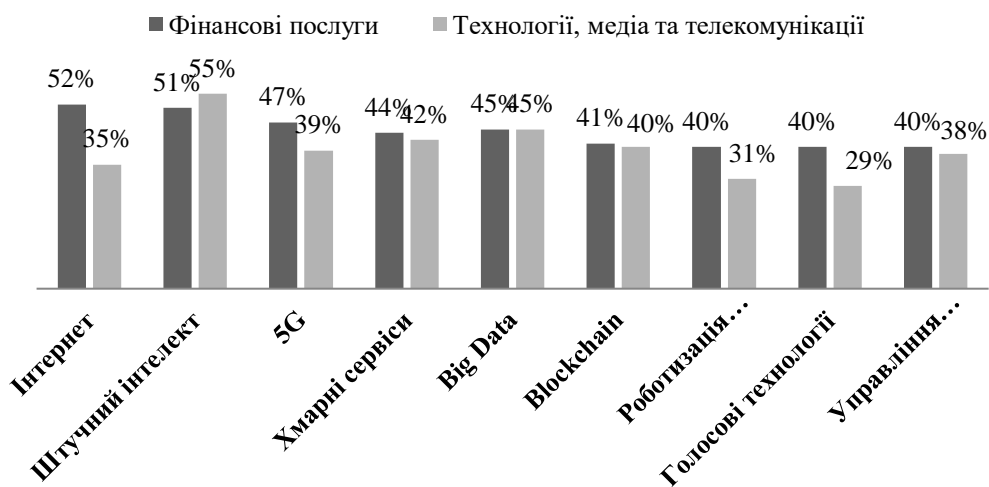

Рисунок 1 - Технології, що матимуть значний вплив на перетворення способу надання фінансових послуг

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Згідно до поданих даних, спостерігаємо позитивну тенденцію розвитку та впливу інноваційних технологій та високошвидкісного бездротового зв'язку передачі даних у сфері фінансових послуг. В порівнянні з розповсюдженням технологій у сферах медіа та телекомунікацій, фінансові послуги займають лідируючі позиції.

Так, мережа Інтернет займає лідируючі позиції серед інших показників, це і не дивно, адже саме вона забезпечує значний вплив на реалізацію фінансових послуг. Наступним показником є штучний інтелект, саме він допомагає у визначенні потреб клієнтів та здійснює загальний аналіз тенденцій фінансових послуг. Необхідно відмітити і бездротовий зв'язок передачі даних-5G, за допомогою нього клієнти матимуть змогу швидко та доступно виконати операції у сфері фінансових послуг.

Таким чином, роль інноваційних технологій в організації отримання фінансових послуг велика. Економія часу і грошей дозволяє людям ефективно вести банківську діяльність. Технології допомогли банківській сфері перетворювати тони паперу і відходів в «Безпаперовий» зв'язок і засоби передачі інформації; створили ефективні методи вдосконалення ведення бізнесу; важливі технології привели до збільшення надійності. Також постійно застосовуються нові безпечні методи ведення бізнесу і захисту інформації. Співробітники банківської установи з безпеки або дотримання правил використовують тепер не тільки комп'ютери, але і інноваційні методи роботи з інформацією і її захистом [1].

Також потрібно відмітити тенденцію збільшення долі банківських установ на українському ринку FinTech [2]. Саме вони зацікавлені у взаємодії з компаніями, які пропонують інноваційні рішення, що здатні принести реальну користь для бізнесу та потребують значних ресурсів для створення всередині банку.

Отже, можемо зробити висновки, що банківські установи реагують на будь-які зміни на ринку фінансових послуг, прикладом цього є застосування інноваційних технологій у своїй діяльності, що надалі супроводжують активне поширення фінансових послуг.

Список використаних джерел:

1. Пантелєєва Н. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики, та загрози. Вісник Класичного приватного університету. 2018. Вип. 3(03). С. 68–73.
2. Осиповського А.В., Михайлин А.В. Розвиток фінансових технологій в сфері банківських послуг: основні напрямки. *Молодий вчений*. 2017. No 26 (160). С. 124–127.

Казновська І.Д.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет*

Мікуляк К.А.,
*асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

На етапі розвитку ринкової економіки йде боротьба за покупця, що вимагає від виробників підвищення якості продукції та пошук шляхів реалізації продукції за допомогою інноваційних маркетингових інструментів з метою максимізації фінансових результатів та залучення потенційних споживачів.

Питанням розробки інноваційних маркетингових інструментів для просування аграрної продукції приділяли увагу провідні вчені, серед яких слід зазначити Ю. Кузнецову [1], Г. Спаського [2], Л. Забуранну, С. Забуранного [3] та ін. Перспективи використання цифрових технологій у діяльності аграрних підприємств досліджували Н. Горобець [4], Д. Хомякова [4], Д. Стариковська [4].

Ми погоджуємося з думкою Н. Горобець, Д. Хомякової та Д. Стариковської, що доречним для аграрних підприємств є формування екосистем агропідприємств за допомогою електронних порталів та цифрових сервісів, які б мали додатки щодо певних маркетплейсів, постачання, збуту, наявності техніко-технологічних ресурсів, ринку трудових ресурсів, що спеціалізуються на використанні цифрових агротехнологій тощо [4].

Основою інноваційних маркетингових інструментів для просування аграрної продукції є Digital-маркетинг, який являє собою маркетинг товарів та послуг із застосуванням цифрових технологій, що використовується на всіх етапах взаємодії зі споживачами в сегментах B2C та B2B. Ефективність цього напряму обумовлена тісною взаємодією зі споживачами та охопленням цільової аудиторії.

Кожен суб'єкт аграрного бізнесу має можливість обрати найефективніший з каналів цифрового маркетингу: контент-маркетинг (SEO – за рахунок комплексної оптимізації досягається підвищення позицій сайту в пошуковій задачі; SERM – управління репутацією бренду замовника в пошуковій видачі; SMM – просування бренду в соціальних мережах; контент PR – створення та розміщення нативної реклами, іміджевих статей про компанії на найбільш відвідуваних майданчиках; E-mail-маркетинг – формування бази розсилки по цільовій аудиторії та підбір спеціалістів щодо розробки контенту для регулярної розсилки; ORM – управління репутацією бренду в мережі Інтернет), digital-реклама (контекстна реклама – показ рекламних оголошень

для тих користувачів, які наразі шукають певний товар в мережі Інтернет, або шукали нещодавно; таргетована реклама – вид реклами у соцмережах з можливістю визначення відповідної цільової аудиторії з метою реалізації продукції та/або послуг; медійна реклама – сукупність інформації, яка мотивує потенційних клієнтів звернути увагу на рекламні матеріали про продукцію та/або послугу), мультимедіальне просування (об'єднання усіх цифрових каналів просування), веб аналітика (розробка стратегій щодо підвищення поведінкових показників користувачів та поліпшення конверсійних майданчиків для потенційних клієнтів) тощо.

Отже, маркетингові інструменти просування аграрної продукції є невід'ємною складовою діяльності суб'єктів аграрного бізнесу в умовах цифровізації та стрімких глобалізаційних процесів. Активне впровадження ексклюзивних, корисних та довгоочікуваних маркетингових інструментів пришвидшить позитивні зміни в аграрному секторі.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Ю. Науково-методичні засади розвитку маркетингу інновацій аграрних підприємств. *Agricultural and Resource Economics*. 2015. Vol. 1. No. 2. С. 51-62.
2. Спаський Г. В. Інновації в розвитку аграрних підприємств Закарпатської області. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 10. С. 67–73. URL: https://agrovisnyk.com/pdf/ua_2017_10_13.pdf (дата останнього доступу: 04.11.2022).
3. Забуранна Л. В., Забуранний С. В. Розвиток інноваційних процесів в аграрній сфері. *Агросвіт*. 2015. № 18. С. 3-9. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/18_2015/2.pdf (дата останнього доступу: 04.11.2022).
4. Горобець Н.М., Хомякова Д.О., Стариковська Д.О. Перспективи використання цифрових технологій в діяльності аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2021/92.pdf (дата останнього доступу: 04.11.2022).
5. Ільченко Т. Використання інноваційних маркетингових інструментів в діяльності аграрних підприємств. URL: <http://surl.li/dtzhz> (дата останнього доступу: 04.11.2022).

Коверзнев Д.С.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСАХ

У наш час у великій кількості областях науки й суспільного життя, на машини, або на так званих роботів, передаються ті завдання, які раніше була в змозі виконати тільки людина та саме це стало причиною створення штучного інтелекту й надалі стимулює його розвиток та покращення. Штучний інтелект (ШІ) – це розділ комп'ютерної лінгвістики та інформатики, що займається формалізацією проблем та завдань, які схожі до дій, що робить людина. Перспективним напрямом використання штучного інтелекту є наукові спостереження та дослідження, де штучний інтелект використовується для аналізу наукових публікацій з метою синтезу нових знань, відкриття нових матеріалів та закономірностей. У створенні штучного інтелекту спостерігається інтенсивний перелом усіх предметних областей, які мають хоч якийсь відношення до штучного інтелекту. Практичне застосування ШІ допомагає зрозуміти, яким чином технології впливають на розвиток бізнесу.

Економіка являє собою надійну основу для розуміння невизначеності та її ролі в прийнятті рішень. Оскільки якісне прогнозування знижує цю невизначеність, технології ШІ та його інструменти дозволяють із найбільшою ймовірністю максимізувати прибуток від робочих бізнес-процесів. Технології прогнозування, які використовуються в машинному та глибинному навчанні можна об'єднати з логікою економічної теорії прийняття рішень і вивести ряд ефективних ідей [5].

Штучний інтелект – це термін, який використовують для опису потужних технологій, які базуються на машинному навчанні. Це здатність цифрового комп'ютера, або робота, керованого комп'ютером, виконувати завдання, які зазвичай пов'язують із розумними істотами. Цей термін часто застосовується у проектах систем, які розвиваються та, які наділені інтелектуальними процесами, характерними для людини, такими як: здатність міркувати, розуміти сенс, узагальнювати та вчитися, базуючись на минулому досвіді [1].

Штучний інтелект використовується в різних сферах життя, він активно впливає на бухгалтерський облік та фінансову діяльність. Системи з підтримкою штучного інтелекту – це засіб, завдяки якому фінансисти та їх фірми будуть конкурентоспроможними й привабливими для сучасного покоління, для нових співробітників або клієнтів [4].

Як наукова дисципліна штучний інтелект має 3 основні напрями:

- машинне мислення (охоплює процеси планування, представлення знань і міркування, пошук та оптимізацію);

- машинне навчання (умовно поділяється на глибоке навчання і навчання з підкріпленням);

- робототехніка (Роботи можуть відчувати навколишнє середовище за допомогою інтегрованих датчиків, або комп'ютерного зору. В останнє десятиліття комп'ютерні системи покращили якість сенсорів та зору.

Сприйняття важливе не лише для планування, але і для створення штучного відчуття самосвідомості у робота. Це дозволяє підтримувати взаємодію робота з іншими об'єктами в тому ж середовищі. Ця дисципліна відома як соціальна робототехніка. Вона охоплює дві широкі сфери: взаємодія людина-робот та когнітивна робототехніка. Головною ідеєю цієї науки є покращення роботизованого сприйняття людей, таких як: розуміння діяльності, емоцій, невербальних комунікацій та вміння орієнтуватися в оточенні разом із людьми).

Роботизація у фінансовому секторі – вже досить давно звичне явище. Багато компаній з різних сфер не обходяться без автоматичного здійснення мільйонів транзакцій щодня. Сучасне покоління досить часто користується смартфонами чи комп'ютерами для оплати товарів та послуг [3].

Банківські установи застосовують системи штучного інтелекту в страховій діяльності, при грі на біржі й управлінні власністю.

Нові технології змінюються, своєю чергою змінюються й пристосовуються до них компанії та співробітники. Це обумовлює зміну очікування клієнтів при роботі з різними компаніями. Те ж саме відбувається й у бухгалтерському обліку. Штучний інтелект допомагає бухгалтерам бути більш продуктивними та ефективними. Скорочення на 70-80% часу, необхідного для виконання поставлених задач, дозволить фахівцям приділяти більшу увагу консультуванню своїх клієнтів. Використання штучного інтелекту в бухгалтерських операціях також підвищить якість роботи, оскільки помилок майже не буде. Коли бухгалтерські компанії впроваджують штучний інтелект у свою роботу, вона стає більш привабливою як роботодавець, так і постачальник послуг для фахівців [2].

У наш час світ вступив у цифрову еру, засновану на ШІ, і це породжує необхідність нової адаптації банківського бізнесу. Багато прикладів свідчать, що технології ШІ допомагають збільшити доходи шляхом адаптації послуг та продуктів до запитів клієнтів, знизити витрати шляхом автоматизації операційних процесів, а також знайти нові, нереалізовані можливості, що базуються на накопиченні величезних масивів даних та їх ефективніший обробці. Загалом технології ШІ можуть значно покращити досягнення банків за такими ключовими напрямками: збільшення прибутку; масштабна персоналізація послуг; створення системи комунікацій зі споживачами (яка поєднує веб-сайт, додатки, соцмережі, e-mail, SMS, чати та кол-центр); прискорення інноваційних циклів [4].

Приклади використання Штучного Інтелекту [2]:

1. Скоринг клієнтів: автоматичне прийняття рішень щодо заявок клієнтів на кредитні продукти. Раніше заявку на кредит від великого бізнесу

розглядали по два-три тижні, причому на це витрачався час і сили багатьох різних фахівців. Наразі, коли ці заявки розглядає ШІ, від звернення клієнта до отримання грошей проходить не більше семи хвилин.

2. Голосові помічники та чат боти: використовуються при зверненні клієнта до call-центру або чат банку для скорочення часу обслуговування та оптимізації роботи співробітників.

3. Антифрод та фінансовий моніторинг: ШІ використовується для протидії фінансовому шахрайству за допомогою аналізу нетипової поведінки фізичних та юридичних осіб.

4. Обробка документів. Наприклад, за допомогою ШІ в автоматичному режимі банк обробляє та вносить дані клієнтів при відкритті рахунків та скоєнні банківських операцій, де потрібен доказ особистості. «Штучний інтелект за 2 секунди розпізнає понад 70 реквізитів зі сканів та фотографій документів по кожному клієнту та виконує близько 15 автоматичних перевірок даних.

Проблематика чіткого визначення терміну ШІ є цілком зрозумілою, адже дослідження штучного інтелекту – це досить новий напрям, а галузь ШІ в науці ще тільки формується. Основною метою технологій ШІ є мінімізація людського ресурсу для розв'язання високоінтелектуальних задач. Технології ШІ стали одним із двигунів зростаючої цифрової промисловості. У сучасному світі штучний інтелект стає одним із основних інструментів діяльності у більшості компаній.

Список використаних джерел:

1. Wikipedia. Штучний Інтелект. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8,%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D1%80%D1%8F%D0%BC%D0%BA%D0%B8%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0> (дата звернення: 23.09.2022 р.).
2. Сутність і проблематика штучного інтелекту. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15083/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%20%D0%84.%20%D0%A1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%88%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 23.09.2022 р.).
3. Енциклопедія кібернетики : у 2 т. / за ред. В. М. Глушкова. Київ : Гол. ред. Української радянської енциклопедії, 1973. URL : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BA%D1%96%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8> (дата звернення: 23.09.2022 р.).
4. Штучний інтелект у фінансах. URL : <https://www.google.com/amp/s/trends.rbc.ru/trends/amp/news/61e924349a7947761b46f2d8> (дата звернення: 23.09.2022 р.).
5. AI-bank of the future : Can banks meet the AI challenge? / Biswas S., Carson B., Chung V., Singh Sh., Thomas R. ; McKinsey & Company. – 2020.

(<https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/ai-bank-of-the-future-can-banks-meet-the-ai-challenge>) (дата звернення 23.09.2022 р.)

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Лункіна Т. І.,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
Гончар Є. А.,
здобувач вищої освіти, обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Інформація стала важливим об'єктом підприємницької діяльності й частка ринку інформації в економіці почала неухильно зростати. Виклики сучасності та прагнення держави до розвитку інформатизації в різних сферах життя, економіки, а також поява електронного підприємництва спричинила актуальність технологій в галузях економіки. Варто зазначити, що галузь інноваційних технологій в Україні розвивається найбільш динамічно, з-поміж решти секторів економіки та є надзвичайно різноманітною – від передових розробок у сфері штучного інтелекту, обробки природної мови, нанотехнологій та кібербезпеки до блокчейну, FinTech, управління великими даними, геймінгу, ag-tech та e-commerce.

Сучасні темпи науково-технічного прогресу та залежність економічного зростання провідних країн і світового господарства в цілому від ефективності використання науки та технологій зробили необхідним поєднання зусиль та ресурсів різних країн для досягнення глобальних науково-технологічних цілей [1].

На основі даних дослідницької консалтингової компанії IDC, світова індустрія інформаційних технологій на кінець 2022 р. наблизиться до позначки 5,2 трильйона доларів [2]. Сучасні інновації сприяють прискоренню глобалізації, відкривають нові можливості для соціального та економічного розвитку, між тим вони створюють серйозні проблеми, які спричиняють кризи, породжують бідність і нерівність як всередині суспільства, так і між країнами.

Україна є чудовим місцем для інвестицій, так як більшість стартапів, які створенні в нашій державі є інноваційними компаніями, з ІТ нахилом, а дана

галузь є перспективною й допоможе нашій державі взяти у курс у напрям цифровізації бізнесу та покращення нашого інноваційного середовища.

Українські підприємства поступово впроваджують інноваційні технології в свою діяльність та переходять на більш технологічний процес виробництва, проте враховуючи мінливість української економіки, нестабільність фінансового ринку та відсутність підтримки з боку держави кардинальних змін в найближчому майбутньому не очікується [3].

Вимоги часу, швидкий розвиток та впровадження новітніх сучасних ідей та технологій практично в усі сфери суспільства спонукають суб'єктів господарювання на всіх рівнях функціонування якісно змінювати свій напрям та вид діяльності, вчасно реагувати на виклики сьогодення, пристосовуватися та запроваджувати новітні розробки та технології. На нашу думку, саме використання сучасних технологій, новітніх ідей може стати для вітчизняних підприємств каталізатором їхнього розвитку. Адже в міру активного світового розвитку все більшої популяризації набувають інноваційні технології, які не тільки пришвидшують усі процеси на підприємстві, але й мінімізують витрати, впроваджуючи в кожен з процесів ефективно використання ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Клепікова О. А. Сучасний стан і місце інформаційних технологій в управлінні підприємством. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент, 2013. № 5. С. 74-77.
2. Розподіл індустрії інформаційних технологій (IT) у світі з 2019 по 2021 рік за регіонами. (2019). URL : <https://www.statista.com/statistics/507365/worldwide-information-technology-industry-by-region> (дата звернення: 05.10.2022 р.).
3. Гурочкіна В. В., Кравченко Л. В. Принципи та закономірності розвитку промислових підприємств в економіці, що розвивається. *Інфраструктура ринку*, 2020. №42. С. 156-163. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/29.pdf (дата звернення: 05.10.2022 р.).

Нестерчук Т.В.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ПРОЯВИ

На ринку банківських послуг з кожним роком зростає конкуренція. Частіше споживачів почали цікавити не тільки якість послуги, а й час, який витрачається на її отримання. Комерційні банки вдосконалюють свої послуги, та розробляють нові методи комунікації з клієнтами, задля максимального задоволення потреб своїх споживачів. Завдяки всесвітній мережі – Інтернет, яка за останній час стала невід’ємною частиною нашого життя, в банківській сфері почав активно розвиватися Інтернет-банкінг.

Інтернет-банкінг — один із видів дистанційного банківського обслуговування, який надає доступ до рахунків та банківських операцій в будь-який час через Інтернет (за допомогою комп’ютера, планшету або телефону) [1].

Серед молоді набирає популярності Мобільний банкінг - це різновид онлайн-банкінгу, який надає доступ до рахунків та банківських операцій за допомогою мобільного додатку, встановленого на смартфон [1].

За допомогою Інтернет-банкінгу, можна провести всі операції, що й у відділенні банку, окрім операцій з готівкою. Основними послугами Інтернет-банкінгу є: перевірка залишків на рахунках, установка і управління лімітами по картах, переказ коштів між рахунками, P2P перекази, створення віртуальних карт для Інтернет-розрахунків, консультації фахівців банку в режимі on-line, продаж страховок, оплата товарів і послуг за реквізитами, комунальні платежі, регулярні платежі за сформованими клієнтом шаблонами і графіком, отримання виписок, роздрукування скан-копій квитанцій або їх відправка на електронну пошту, відкриття і поповнення депозитів, подача заявки та рішення про отримання кредиту, погашення кредитної заборгованості [2].

Інтернет-банкінг дуже вигідний для клієнтів банку. Людям не потрібно витрачати свій час на черги, адже, операції за допомогою додатку банку здійснюються за декілька хвилин. В будь-який час можна перевірити поточний баланс або проконтролювати стан проведення фінансової операції. Через інтернет-банкінг можна виконувати грошові перекази між рахунками як одного, так і різних банків, а також поповнювати рахунки електронних гаманців.

Ще однією позитивною якістю Інтернет-банкінгу є мінімальна комісія за виконання послуги. Її сума набагато менша, чим у відділенні банку, за аналогічну операцію [1].

Крім значної вигоди для клієнтів, Інтернет-банкінг є досить вигідним і для банківської установи також. Витрати на обслуговування споживачів в Інтернет-системі є нижчими, в порівнянні з витратами на собівартість послуг в

звичайному відділенні. Зменшуються витрати на утримання штатних працівників та структурних підрозділів, а також витрати на забезпечення та підкріплення кас готівкою в національній та іноземній валюті. Ці процеси призводять до підвищення прибутковості банку та його конкурентоспроможності [3].

Варто зазначити, що головним недоліком Інтернет-банкінгу є високий ризик застосування до клієнтів шахрайських схем. Щоб уникнути цього негативного фактору та забезпечити надійний захист персональних даних клієнтів, банк витрачає значну суму коштів для розробки та удосконалення систем захисту [3].

Щоб вберегти свої кошти проводячи фінансові операції через інтернет-банкінг потрібно: [4].

- контролювати, чи відбулося з'єднання з сервером Вашого банку (перед адресою інтернет-ресурсу банку має бути <https>), бо зараз шахраї створюють свої фейкові ресурси;

- необхідно систематично перевіряти виписки за рахунками (таким чином, Ви зможете уникнути шахрайського списання грошових коштів);

- використовувати лише ліцензійні антивірусні програми, щоб захистити свої кошти від програм-шпигунів і злому;

- якщо є така можливість, не варто підключатись до свого інтернет-банкінгу, перебуваючи в публічних точках доступу до мережі і завжди працювати з програмою лише через захищені точки доступу;

- ніколи не залишайте комп'ютер/смартфон з відкритою сторінкою інтернет-банкінгу без нагляду;

- раз на місяць пароль для входу в систему банку бажано міняти;

- нікому не можна давати свій логін і пароль для входу в систему онлайн-банкінгу.

Отже, застосування Інтернет-банкінгу в банківській системі України має свої переваги та недоліки. Позитивним є те, що операції здійснюються швидко, та зменшуються витрати на проведення операції. Негативні якості виражені в високому ризику застосування шахрайських схем.

Список використаних джерел:

1. Що таке Інтернет-банкінг?/ ДІА. Бізнес. 2020. URL: <https://business.dia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-internet-banking> (дата звернення: 14.11.22)
2. Інтернет-банкінг для фізичних осіб – путівник. URL: https://bankchart.com.ua/e_banking/statti/internet_banking_dlya_fizichnih_osib_putivnik (дата звернення: 14.11.22)
3. Килимник А.М., Литвинчук І.В. Інтернет-банкінг в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/293.pdf> (дата звернення: 14.11.22)
4. Переваги та недоліки інтернет-банкінгу URL: <https://sites.google.com/view/bezpecnyj->

internet/%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%83/%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B3?pli=1 (дата звернення: 14.11.22).

Науковий керівник: **Боднар О. А.**, кандидат економ. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Тейбаш І.В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Анотація: розглянуто поняття автоматизованої банківської системи, наведено інноваційні банківські платформи, виділено переваги запровадження штучного інтелекту в банківській практиці.

Ключові слова: штучний інтелект, банківський сектор, автоматизація, інноваційні платформи.

В останнє десятиліття інноваційний процес бурхливо вплинув на розвиток в усіх сферах не лише окремої країни, а й світу загалом, банківський сектор не є виключенням. У сучасному світі штучний інтелект є широко розповсюджений. Його використовують у всіх сферах діяльності. Процес впровадження штучного інтелекту в банківську діяльність відбувається досить стрімко, що дозволяє більш ефективно та швидше оброблювати банківські дії. Все дедалі більше банківських операцій покладають на автоматизовані роботи з інтеграцією штучного інтелекту, що збільшує ефективність діяльності банківської установи та зниження фінансових витрат.

Діяльність інформаційних процесів у банківських установах здійснюється на основі автоматизованих банківських систем. В свою чергу, автоматизована банківська система являє собою спроектовану й функціонуючу об'єднану сукупність елементів (інформації, техніки, програм, технологій тощо), що виконують єдиним комплексом інформаційні й управлінські задачі, що стоять перед банком [1].

Технології штучного інтелекту забезпечують суб'єктів банківських послуг ефективним процесом взаємодії з клієнтами [4]. Такі інноваційні

платформи, як: додаток Приват24, система електронних платежів, чат-боти, системи захисту від хакерських та вірусних атак, все це є базою систем штучного інтелекту.

Особливого прогресу в технології штучного інтелекту досяг додаток Приват24. Практично майже все населення України користується додатком завдяки якому відбувається збереження найціннішого ресурсу на сьогодні – часу. Здійснення будь-яких платежів на базі системи електронних платежів у будь-якому місці цілодобово з доступом до Інтернету у режимі 24/7. Здійснення оплати інтернет-речей та послуг навіть інших країн, без транснаціональних кордонів, також можливе завдяки системи електронних платежів у будь-якій валюті. Відповідь на будь-які питання клієнтів забезпечує банківська установа завдяки чат-ботам. Відтепер не потрібно наймати робітників у кол-центри, адже чат-боти нададуть відповіді та допоможуть в будь-який зручний для клієнта час.

Ще однією з головних інтегрованих систем штучного інтелекту у банківській діяльності є системи захисту від хакерських та вірусних атак, оскільки для економіки України важливим є захист фінансової системи. На сьогодні практично всі банківські установи передають дану сферу саме роботам. Вони прораховують швидкість та частоту натиснення клавіш клієнта, для визначення чи це клієнт чи зловмисник, аналіз селфі обличчя, сканер відбитка пальця, все це не залишає зловмисникам шансу. Проте система електронних платежів здійснила переворот у сфері захисту банківської діяльності. Захист здійснюється в тривимірній системі, яку на сьогодні може зламати лише квантовий комп'ютер, що вважається най захищеною системою на сьогодні.

Дані вище технології банківського сектору являють собою ефективні, інтегровані та об'єднані елементи взаємодії в єдину цілу систему, що збільшує рівень контролю за ними.

Звичайно ж застосування штучного інтелекту дозволяє банкам залишатись конкурентоспроможними, адже саме інноваційна діяльність дозволяє рухатись вперед, в майбутнє. Банки, які застосовують такі технології не тільки оптимізують свою роботу, а й пропонують нові, зручніші можливості для своїх безпосередніх клієнтів. Також дані інновації дозволяють банкам пропонувати нові послуги, розширювати коло клієнтів. Саме за організаціями, які не бояться інновацій майбутнє. Більш того, інвестиції у штучний інтелект є дуже рентабельними [2, с. 78].

Виділимо ряд переваг штучного інтелекту у процесі роботи з банківською системою [3]:

1. Підтримка розподіленої бази даних не лише в локальній мережі, а і в територіально-розподіленій системі, що дає змогу банкам оперативно управляти роботою філій та контролювати їх;

2. Забезпечення надійності збереження даних за рахунок наявності механізму підтримки транзакцій та реплікацій, який забезпечує цілісність й узгодженість даних;

3. Виконання вимог гарантування безпеки банківської інформації шляхом розмежування і підтримки різних рівнів доступу та автоматизованого ведення журналу, який протоколює всі дії користувачів;

4. Відсутність суттєвих обмежень при використанні в банківській сфері з точки зору обсягів інформації в базі даних, швидкості обробки тощо;

5. Наявність сучасних засобів розробки клієнт/серверних технологій, таких як CASE – засоби та об'єктно-орієнтовані мови програмування.

Отже, без сумнівів можна сказати, що штучний інтелект неминуха дія інтеграції в банківський сектор України, яке матиме вирішальне значення для конкурентоспроможності на ринку. Є безліч варіантів використання штучного інтелекту в банківській індустрії, які дозволять банкам ефективніше оптимізувати організаційні процеси діяльності, та вийти на новий рівень. Звісно ж впровадження таких технологій не простим та дешевим, а отже потрібно н сьогодні вже інвестувати на майбутній його розвиток.

Список використаних джерел:

1. Автоматизація банківської діяльності. URL : <https://studfile.net/preview/8852085/page:7/>. (дата звернення: 20.10.2022).
2. Овсянко Ю. О. Використання штучного інтелекту в банківській сфері. *Міжнародна економіка*. 2018. С. 77-79.
3. Автоматизація банківської діяльності в Україні. *Студопедія*. URL : https://studopedia.com.ua/1_64638_avtomatizatsiya-bankivskoi-diyalnosti-v-ukraini.html. (дата звернення: 20.10.2022).
4. Боднар О.А. Концептуальні основи фінансового інжинірингу в банківській справі / Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2022 р. Ч. 1. Львів: ЛНУП, 2022. С. 117-119.

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Ткачук А. М.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Необхідність цифровізації (діджиталізації) зумовлюється прагненням до постійного удосконалення процесів в економіці держави: їх швидкості, прозорості, простоті здійснення. Вітчизняні банківські установи вбачають необхідність впровадження цифровізації для покращення власного конкурентного становища на фінансовому ринку, що в свою чергу позитивно впливає на економіку країни та її інвестиційну привабливість. У цифровому світі виграють ті компанії, які мають змогу запропонувати таку цінність, яка б повною мірою задовольняла попит споживача [1].

У банківському секторі цифрова трансформація має п'ять основних етапів розвитку: 1) поява Digital-каналів; 2) створення і впровадження Digital-продуктів; 3) зміна бізнес-моделей банків; 4) створення штучного інтелекту; 5) побудова цифрового ДНК [2].

Стан діджитал-трансформацій на підприємствах можна охарактеризувати так: понад 60% компаній уже використовують діджитал-технології під потреби клієнта; до 20% тільки починають знайомитися з діджитал і роблять перші кроки по впровадженню у свою діяльність; близько 15% компаній залучають і обслуговують клієнтів за допомогою цифрових технологій; і лише 3-4% компаній вже повністю діджиталізовані [3].

Сучасний світовий банківський сектор під впливом цифровізації зазнає радикальних змін: клієнти використовують все більше каналів отримання банківських послуг, користуючись новими платформами для взаємодії з банками, тому в результаті цифровізації банківських процесів покращується і клієнтський досвід. Пандемія Covid-19, обмеження під час карантину та воєнний стан в Україні змінили платіжні звички громадян у бік збільшення безготівкових розрахунків, зокрема за допомогою мережі Інтернет [4].

Банківський сектор України наполегливо освоює цифрові технології, а це призводить до того, що моделі обслуговування клієнтів банківських установ значно змінюються. Поява «необанків» як нової форми банківської діяльності пов'язана із розвитком Інтернет-технологій і новим поколінням споживачів, які активно використовують смартфони для здійснення операцій [4]. Інтернет-банкінг вже завоював значну частку ринку, адже він пропонує своїм клієнтам більш зручні та цінні можливості, ніж традиційні банки: від знижених комісій до відкриття та ведення рахунків без необхідності фізичного відвідування відділення банку.

Хоча Інтернет-банки стають все більш популярними в Україні завдяки їх перевагам над традиційними банками, але вони мають і ряд недоліків,

основними серед яких є: висока вартість створення та впровадження спеціалізованих послуг та програм; значні витрати на розробку та впровадження надійного захисту від інтернет-шахрайства і кібервірусів; необхідність суттєвих капіталовкладень для розвитку необанку; недостатній рівень фінансової грамотності населення в країні.

Ми погоджуємося з існуючою точкою зору [2, 3], що доцільна імплементація концепції «цифрової ДНК» банку, яка базується на комплексній системі управління процесами цифровізації, що передбачає: перегляд бізнес-моделі та операційної моделі банку, вибудовування екосистеми партнерських взаємовідносин, модернізацію взаємодії з клієнтами та формування архітектури даних банку.

Отже, основою цифрової економіки є застосування і поєднання цифрових, комунікаційних та інформаційних технологій, що сприяє покращенню економіки країни та її інвестиційної привабливості. Тому для розвитку цифровізації українських банків необхідно впроваджувати основні складові управління сучасного цифрового банку, а саме: багатоканальний банкінг, модульний банкінг, відкритий банкінг та розумний банкінг. Вважаємо, що кожна із цих складових є основою успішного управління в цифровій економіці щодо банківської галузі майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Лігоненко Л. О., Хріпко А. В., Доманський А. О. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. №22. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2018-22-4555> (дата звернення: 10.11.2022).
2. Кузнєцова Л. В. Цифрова трансформація банківського бізнесу. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, 2018. № 2. С. 73.
3. Фіщук В. Діджиталізація – це лише початок. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok> (дата звернення: 10.11.2022).
4. Українці віддають перевагу розрахункам в інтернеті та безконтактним платежам. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2020/11/04/55078982/> (дата звернення: 10.11.2022).

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції,
м. Миколаїв, 24–25 листопада 2022 р.

Технічний редактор: О.А. Боднар

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк.5,2
Тираж 100 прим. Зам. № ____
Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.